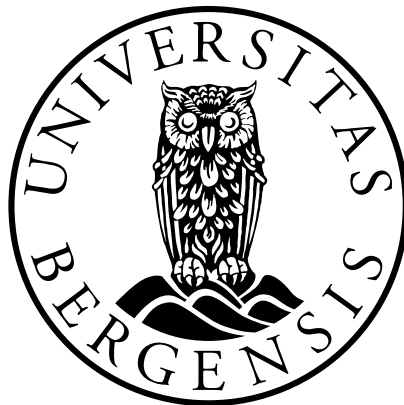

Diskresjonskrav i konvertittsaker

Innebærer norske domstoler og utlendingsforvaltningens vurdering av fremtidig trosutøvelse en forventning om tilpasning til de sosiokulturelle forholdende i hjemlandet som medfører en begrensning av trosutøvelse i strid med flyktningkonvensjonen?

Kandidatnummer: 167

Antall ord: 14 993

JUS399 Masteroppgave

Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10.mai.2024

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1. Innledning.....	4
1.1 Problemstilling og aktualitet	4
1.2 Avgrensning og presisering av oppgaven	5
1.3 Metode og rettskildebilde	6
1.4 Oppgavens struktur.....	9
2. Kravet om velbegrunnet frykt for forfølgelse	10
2.1 Begrepet «forfølgelse»	10
2.2 Begrepet «velbegrunnet frykt»	12
2.3 Bevisvurdering	13
2.4 Risikovurderingen	15
2.5 Metode for vurderingen i saker om forfølgelse på grunn av seksuell legning og religion.....	17
2.6 Sur place og misbrukstilfeller.....	19
3. Forfølgelsesgrunnen religion.....	22
3.1 Retten til religionsfrihet.....	22
3.2 Begrepet religion	23
3.2.1 Tolkning i norsk rett	23
3.2.2 Tolkning i internasjonal rett	24
3.3 Religion som forfølgelsesgrunnlag	25
3.3.1 Hvilke inngrep utgjør forfølgelse	25
3.3.2 Hvilke reaksjoner kan kristne konvertitter risikere å møte ved retur	26
3.3.3 Nærmere om situasjonen i Iran	28
4. Eksisterer det et diskresjonskrav?	31
4.1 Hva vil det si at asylsøker er forventet til å tilpasse sin tro for å unngå forfølgelse?.....	31
4.1.1 Forventning om tilpasset opptreden - diskresjonskrav.....	31
4.1.2 Diskresjonskrav i saker om forfølgelse på grunn av seksuell legning	32
4.1.3 Diskresjonskrav i saker om forfølgelse på grunn av religion.....	33
4.2 Retningslinjer og praksis fra norske myndigheter om forventning av diskresjon ved fare for forfølgelse	35
4.3 Gjennomgang av praksis fra lagmannsretten	36

4.4	Legges det opp til et diskresjonskrav i vurderingen om velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av religion?.....	39
5.	Avsluttende bemerkninger om diskresjon i norsk praksis.....	42
5.1	Innebærer forvaltningens praksis et krav om diskresjon?.....	42
5.2	Er forvaltningens praksis i strid med Norges forpliktelser etter flyktningkonvensjonen?	44
6.	Konklusjon	47
	Litteraturliste	48
	Lister over dommer fra lagmannsretten fra 2020 til vår 2024	55

1. Innledning

1.1 Problemstilling og aktualitet

Ifølge flyktningkonvensjonen artikkel 1A anses enhver person som med rette frykter forfølgelse på grunn av religion som flyktning.¹ På norsk territorium gir utlendingslovens (utl.) § 28 rett til oppholdstillatelse.²

Et sentralt spørsmål i asylsaker om religionsbasert frykt for forfølgelse, er hvorvidt det kan forventes at en asylsøker skal tilpasse sin trosutøvelse i hjemlandet for å unngå risiko for forfølgelse. Problemstillingen manifesterer seg i dagens praksis særskilt i forbindelse med asylsøkere som kommer fra enkelte muslimske land som enten har konvertert til kristendommen før eller etter ankomst til Norge. Spørsmålet er om det eksisterer et diskresjonskrav, og i hvilken grad norske myndigheter kan forvente at en asylsøker begrenser sin trosutøvelse ved retur for å unngå forfølgelse.

Høyesterett fastslo i HR-2012- 667-A (LHBT-dommen) at asylsøkere ikke kan forventes å begrense sin seksuelle legning for å unngå forfølgelse etter utl. § 28. Seksuell legning omfattes av forfølgelsesgrunnen «medlemskap i spesiell sosial gruppe» i utl. § 30 første ledd bokstav c.³ Ifølge Høyesterett skal det ikke legges til grunn at asylsøkeren vil tilpasse seg hjemlandets sosiokulturelle normer. I stedet må det vurderes om søkeren faktisk er, eller vil bli oppfattet som homofil av potensielle forfølgere i hjemlandet. Er frykten for forfølgelse en av årsakene for at asylsøkeren velger å skjule sin legning, er vilkårene for flyktningstatus oppfylt.⁴

Rettsutviklingen for vurderingen av forfølgelse på grunn av religion har beveget seg i en annen retning. I dommen LB-2023-79432 fra lagmannsretten la flertallet til grunn at søkerens religiøse aktivitet som har skjedd i trygge rammer i Norge, et land med full religionsfrihet, ikke kan være avgjørende for søkerens sannsynlige trosutøvelse ved retur. Det må vurderes om søkeren vil tilpasse seg de sosiokulturelle rammene for kristen trosutøvelse i hjemlandet, eller om

¹ Convention relating to the status of refugees 28.07.1951 (Geneve) (avtalens ikrafttredelses dato 22.04.1954), (flyktningkonvensjonen).

² Lov 15.05.2008 om utledningers adgang til riket og deres opphold her, (utlendingsloven – utl.).

³ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) om lov om utledningers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (forkortet Ot.prp.nr. 75 2006-2007) s. 75.

⁴ HR-2012-667-A avsnitt 57 og 58.

vedkommende vil utøve sin tro på en måte som medfører reell fare for forfølgelse. Vurderingen må bero på hvordan konvertitter normal utøver sin kristne tro i Iran, der det legges til grunn at de fleste kristne konvertitter ikke utfordrer de iranske myndighetene, men «tilpasser seg de sosiokulturelle rammene for kristen trosutøvelse i landet».⁵

Det praktiseres med to motstridende forståelser av hvorvidt en søker er forventet å innrette seg forhold i returlandet for å unngå forfølgelse. Det er konsensus blant nasjonale og internasjonale kilder om at asylsøkere ikke kan pålegges en diskresjonsplikt for å unngå forfølgelsesrisiko.

Hovedspørsmålet i oppgaven er om det i praksis anvendes et diskresjonskrav, og mer spesifikt om forvaltningens og domstolens vurdering av fremtidig trosutøvelse forventer en tilpasning til de sosiokulturelle normene i hjemlandet som i praksis kan medføre et diskresjonskrav som strider mot flyktningkonvensjonen artikkel 1A.

Denne problemstillingen gir opphav til to spørsmål som oppgaven skal undersøke nærmere:

- Det første spørsmålet er om forvaltningen i realiteten anvender et diskresjonskrav som krever at asylsøkere må skjule sin tro ved retur for å unngå risiko for forfølgelse.
- Det andre spørsmålet er om norsk praksis er i samsvar med Norges forpliktelser under Flyktningkonvensjonen.

1.2 Avgrensning og presisering av oppgaven

Hovedfokuset i oppgaven er asylsøkere fra muslimske land som har konvertert til kristendommen. Det fremgår av UNEs praksisnotat at det er behandlet flest saker om konvertering fra islam til kristendommen for borgere av Iran eller Afghanistan. Det er lagt til grunn et generelt vern for afghanske konvertitter som konverterer fra islam.⁶ For Iran er det annerledes, det kreves en særskilt aktivitet eller utsatt ledende posisjon for at norske myndigheter anser at kravene til flyktningstatus er oppfylt. Det er i vurderingen om det foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse spørsmålet om diskresjonskrav kommer på spissen. Oppgaven har derfor hovedfokus på iranske kristne konvertitter, og avgrenses videre mot en

⁵ LB-2023-79432.

⁶ UNEs praksisnotat, *Forfølgelse på grunnlag av religion* (sist oppdatert 11. mai 2022) (forkortet UNE's praksisnotat) s. 3 og Cecilie Schjotvet, *Forfølgelse basert på religion og medlemskap i en spesiell sosial gruppe (seksuell legning) – praksis i UDI og UNE etter Høyesteretts dom av 29. mars 2012, (2015)* (forkortet Schjotvet. Rapport) s. 29.

grundigere gjennomgang av praksis og tilfeller av konvertering i andre situasjoner og religioner. Det legges til grunn for gjennomgangen at søkeren sin konvertering er genuin, og avgrenses mot troverdighetsvurderinger.

1.3 Metode og rettskildebilde

I Norge er retten til beskyttelse på grunn av frykt for forfølgelse grunnet religion hjemlet i utlendingsloven (utl.) § 28 første ledd bokstav a. Utgangspunktet for tolkningen av norsk rett er rettskildelæren, som går ut på å tolke gjeldende rett. Det er lovgivers intensjon som er avgjørende for å komme frem til korrekt rettsregel. Lovteksten ordlyd er utgangspunktet for tolkningen. Dersom lovteksten ikke gir en uttømmende tolkning, må ordinære tolkningsprinsipper anvendes. Det vil si at forarbeider, rettspraksis, andre myndigheters praksis og rettsoppfatninger må vurderes for å kunne fastsette lovtekstens innhold.⁷

Spørsmålet om det kan anvendes et diskresjonskrav i saker om religionbasert forfølgelse har ennå ikke blitt konkret besvart av Høyesterett. Det må derfor ses hen til praksis fra lagmannsretten, retningslinjer fra staten og praksisnotat i spørsmålet om det anvendes et diskresjonskrav.

I utlendingsloven er det innført sektormonisme på utlendingsrettens område ved inkorporasjonsreglen i utl. § 3. Dette innebærer at utlendingsloven må anvendes i samsvar med de internasjonale reglene som Norge er bundet av, når disse har som formål å styrke individets stilling⁸

Utl. 28 (1) a inkluderer inklusjonsbestemmelsen fra flyktningkonvensjonen inn i norsk lov, og sikrer at asylsøkere som har krav på beskyttelse etter konvensjonen får innvilget flyktningstatus.⁹

Norge undertegnet FNs flyktningkonvensjon den 28. juli 1951 og tillegg av 1967, og er forpliktet til å følge avtalene.¹⁰ Flyktningkonvensjonen artikkel 1 A annet ledd definerer hvem som anses som flyktning, og er gjennom direkte henvisning i lovteksten (utl. § 28 første ledd

⁷ Høgber og Sunde, Juridisk metode og tenkemåte (2019) s. 78-113.

⁸ HR-2017-569-A avsnitt 38.

⁹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 414.

¹⁰ Protocol relating to the status of refugees, 31.01.1967, New York, <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1967-01-31-1>.

bokstav a) gjort til norsk rett. Asylsøkere som oppfyller kravene til flyktningsstatus kan som følge av non refoulment prinsippet ikke returneres til land hvor de risikerer forfølgelse, jfr. flyktningskonvensjonen artikkel 33 første ledd.

En flykting er enhver person som med rette frykter forfølgelse på grunn av religion, befinner seg utenfor det land han er borger av, og er ute av stand til, eller, på grunn av slik frykt, er uvillig til, å påberope seg dette lands beskyttelse, jfr. flyktningskonvensjonen artikkel 1 A annet ledd. Oppfyller en søker kravene etter flyktningskonvensjonen, har vedkommende rett på status som flykting, og rett til oppholdstillatelse (asyl), jfr. utl. § 28 annet ledd. Ifølge departementet må norske utlendingsmyndigheter treffe vedtak som er i samsvar med både utlendingsloven og flyktningskonvensjonen.¹¹ Det kan derfor ikke være motstridene interesser i flyktningskonvensjonen og utlendingsloven.

En korrekt tolkning av flyktningskonvensjonen er nødvendig for å sikre en korrekt praktisering av utlendingsloven § 28.¹² Utgangspunktet for konvensjonstolkning er prinsippene etter Wien-konvensjonen.¹³ Wien-konvensjonen presiserer at konvensjonen må tolkes i samsvar med den naturlige forståelsen av ordlyden, lest i den sammenheng den inngår i, og i lys av konvensjonens formål jfr. Wien-konvensjonen artikkel 31 første ledd. Andre tolkningsmomenter enn ordlydstolkning har ikke avgjørende vekt, jfr. Wien-konvensjonen artikkel 32. Kilder som verifiserte uttalelser og samstemt rettspraksis fra internasjonale domstoler som EU-domstolen og Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD) kan allikevel ha vekt for å fastsette det korrekte innholdet i konvensjonsbestemmelsen. Dette er i tråd med de generelle prinsippene om traktatstolkning som er nedfelt i Wien-konvensjonen artikkel 32, som sier at supplerende tolkningsfaktorer kan brukes til støtte for det tolkningsresultatet som følger etter anvendelse av artikkel 31.¹⁴

Som supplerende kilder må praksis fra EU-domstolen og EMD ses hen til.¹⁵ I en særstilling står anbefalinger fra Høykommissæren for flyktinger (UNHCR) som er særlig viktige for å tolke om myndighetenes praksis er i tråd med intensjonen bak bestemmelsene i

¹¹ Ot.prp.nr.75 (2006-2007) s. 73.

¹² Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 68.

¹³ Vienna convention on the Law of Treaties, 23.05.1969, trådte i kraft 27.01.1980 (ikke signert av Norge) (forkortelse Wienkonvensjonen – VCLT), og HR-2023-2351-A avsnitt 40-51, se særskilt avsnitt 43.

¹⁴ HR-2023-2351-A avsnitt 46.

¹⁵ Goodwin-Gill og Lambert, *The Limits of Transnational Law Refugee Law, Policy Harmonization and Judicial Dialogue in the European Union*, Lamberts kapittel; *Transnational law, judges and refugees in the European Union*.

flyktningkonvensjonen. UNHCR er gitt et mandat av FN til å føre tilsyn med at medlemstatene overholder sine forpliktelser etter flyktningkonvensjonen, jfr. flyktningkonvensjonen artikkel 35.¹⁶ UNHCR har derfor en viktig og spesiell rolle i spørsmålet om tolkningen av flyktningkonvensjon. Høyesterett har understreket at i tolkningen av flyktningkonvensjonen skal det legges betydelig vekt på retningslinjer og uttalelser fra UNHCR.¹⁷

Asyl som politikkområde krever mellomstatlig samarbeid, og flyktningkonvensjonen er et grunnleggende element innenfor asylområdet. EUs medlemsland har et mål om å harmonisere medlemsstatens flyktning- og asylpolitikk. Det vil si at EU-domstolen jobber for en samstemt tolkning av flyktningkonvensjonen.¹⁸ EU-domstolen er en autonom domstol og er ikke direkte bindende for Norge. Departementet har i kapittelet om «flyktningbegrepet i flyktningkonvensjonen» i forarbeidene til utlendingsloven understreket at det er ønskelig at norsk asylpolitikk harmoniseres med EU-retten.¹⁹ Etersom flyktningretten mangler en egen internasjonal domstol, er det spesielt viktig at den nasjonale stat følger den internasjonale utviklingen på flyktningrettens område.²⁰ For å sikre harmoniseringshensynet bør EU-direktiver og rettspraksis fra EU-domstolen, sammen med uttalelser, rapporter og andre staters praksis brukes som hjelpemidler for å tolke innholdet i bestemmelsene i flyktningkonvensjonen

Asylsøkere som ikke oppfyller vilkårene for flyktningstatus, kan ha vern mot utsendelse etter andre konvensjoner.²¹ Mest relevant i denne sammenheng er den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK).²² Selv om retten til religionsfrihet er nedfelt som en grunnleggende rettighet etter EMK art. 9, gir ikke krenkelse av rettigheten et automatisk vern mot utvisning. Rett til beskyttelse i henhold til EMK har ikke direkte sammenheng med oppgavens problemstilling. Allikevel vil retten til religionsfrihet bli gjennomgått nærmere i kapittel 3 for å få en bedre forståelse av forfølgelsesgrunnen religion. EMD har i enkelte dommer tatt for seg statens non refoulment. Dommene fra EMD kan være relevante for å belyse oppgavens tema. Det er allikevel viktig å ha i mente at EMD ikke tar for seg

¹⁶ Statute of the office of the United Nations High Commissioner for Refugees (1950) artikkel 1.

¹⁷ HR-2351-A avsnitt 47.

¹⁸ Goodwin-Gill og Lambert, *The Limits of Transnational Law Refugee Law, Policy Harmonization and Judicial Dialogue in the European Union*, Lamberts kapittel; *Transnational law, judges and refugees in the European Union*, s. 1-3.

¹⁹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 70, 79 og 80.

²⁰ Goodwin-Gill og Lambert, *The Limits of Transnational Law Refugee Law, Policy Harmonization and Judicial Dialogue in the European Union*, Hentet fra Lamberts kapittel; *Transnational law, judges and refugees in the European Union*, s. 4.

²¹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 68.

²² Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Roma, 4 November 1950 (Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen – EMK).

flyktningkonvensjonen, men har som formål å sikre rettighetene etter EMK. Uttalelser fra domstolen har ikke direkte innvirkning for tolkningen av flyktningkonvensjonen.

1.4 Oppgavens struktur

Første del av oppgaven vil gjennomgå de rettslige kriteriene for flyktningstatus i henhold til flyktningkonvensjonen og utlendingsloven. Kapittel 2 vil fokusere på kravet til «velbegrunnet frykt for forfølgelse», som gjerne kan betegnes som «hovedkriteriet» for at det skal foreligge krav på flyktningstatus. Kapittel 3 vil ta for seg frykt for forfølgelse på grunn av religion, som er en av de gitte forfølgelsesgrunnene som må foreligge for at flyktningstatus kan være aktuelt. Dette kapittelet vil ha et særlig fokus på situasjonen for kristne konvertitter fra Iran og hvordan utfordringer knyttet til religion kan manifestere seg.

Kapittel 4 vil utforske diskresjonskravet mer i dybden. Denne delen utgjør hoveddelen av oppgaven. Kapittelet vil analysere internasjonale og nasjonale retningslinjer for å forsøke å klarlegge hva som ligger i et eventuelt diskresjonskrav, og om det kan anvendes i vurderingen om det foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse. Deretter vil det foretas en gjennomgang av norsk praksis for å undersøke om norske myndigheter faktisk anvender et diskresjonskrav i sine vurderinger. Siste del av kapittelet vil overlape med avslutningen på oppgaven, da det gjennom en evaluering av norsk praksis vil komme frem om det anvendes et diskresjonskrav.

Avslutningsvis vil oppgaven forsøke å besvare problemstillingene om det i praksis anvendes et diskresjonskrav i norsk praksis, og videre om denne praksisen er i strid med Norges internasjonale forpliktelser etter flyktningkonvensjonen.

2. Kravet om velbegrunnet frykt for forfølgelse

2.1 Begrepet «forfølgelse»

For å oppfylle kravene til flyktningstatus må det foreligge en «velbegrunnet frykt for forfølgelse», jfr. utl. § 28, jfr. Flyktningkonvensjonen. Flyktningstatus er deklarasjonsrett, noe som vil si en person er en flyktning dersom vilkårene for flyktningstatus er oppfylt.

Flyktningkonvensjonen artikkel 1A inneholder ikke en spesifikk definisjon av begrepet «forfølgelse». I lys av artikkel 33 kan det antas at det alltid foreligger forfølgelse når det er fare for liv eller frihet på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller medlemskap i en spesiell sosial gruppe.²³ Andre alvorlige inngrep av de samme årsakene, som resulterer i krenkelser av menneskerettighetene, kan også betraktes som forfølgelse.²⁴

Det finnes, i henhold til UNCHR's håndbok, ingen universell akseptert definisjon av begrepet «forfølgelse».²⁵

Etter EUs statusdirektiv 2011/95 artikkel 9 nr. 1 bokstav a er forfølgelse handlinger som enten enkeltvis eller på grunn av gjentakelse, utgjør en alvorlig krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter. Etter artikkel 9 nr. 1. bokstav b kan det foreligge forfølgelse dersom det er tale om flere handlinger som til sammen er så alvorlige at de påvirker personen på en måte som kan sammenlignes med situasjonen som er beskrevet i bokstav a.

Utlendingsloven § 29 er basert på EUs statusdirektiv og legger til grunn samme utgangspunkt som direktivet, jfr. utl. 29 første ledd. Handlinger og tiltak som kan utgjøre forfølgelse er listet opp i utl. § 29 annet ledd, men denne listen er ikke uttømmende.²⁶

²³ UNHCR: Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 convention and the 1967 protocol relating to the status of refugees, Geneva fra februar 2019 (forkortet- Håndboken (2019)), s. 21 avsnitt 51.

²⁴ Håndboken (2019) s. 21 avsnitt 51.

²⁵ Håndboken (2019) s. 21 avsnitt 51.

²⁶ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 416.

Grunnleggende menneskerettigheter i henhold til utl. § 29 første ledd bokstav a, er de rettighetene som er oppstilt i EMK Artikkel 15, som ikke kan fravikes i unntakssituasjoner. Disse rettighetene er opplistet i artikkel 15 punkt nr. 2, og er retten til liv (artikkel 2), forbud mot tortur (artikkel 3), forbud mot å bli holdt i slaveri eller trelldom (artikkel 4 nr. 1) og ingen straff uten lov (artikkel 7). Det betyr at trusler om drap, tortur, menneskehandel, slaveri og ugrunnet langvarig frihetsberøvelse nesten alltid vil utgjøre forfølgelse.

Utgjør ikke trusselen en fare for liv eller frihet, må det foretas en konkret vurdering av handlingene og de aktuelle omstendighetene.²⁷ Andre omstendigheter kan være krenkelse av sosiale eller økonomiske rettigheter, som å bli utestengt fra livsnødig helsetjenester, fratatt muligheten til å livsnære seg eller utestengning fra utdanningssituasjon.²⁸

Ifølge UNEs praksisnotat og departementets uttalelser i forarbeidene utgjør ikke enhver krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter forfølgelse. Mindre inngripende reaksjoner som å bli brakt inn til politiet, ulike former for diskriminering, begrensninger i adgangen til å drive misjonering o.l. vil i utgangpunktet falle utenfor forfølgelsesbegrepet.²⁹

Flyktningkonvensjonen setter ingen begrensninger for hvem som kan være forfølger. Samme forståelse legges til grunn i statusdirektivet 2011/95/EU artikkel 6 og utlendingsloven. Utl. § 29 tredje ledd baserer seg på statusdirektivet og det oppstilles tre potensielle forfølgere. Dette er staten, organisasjoner eller grupperinger, og ikke-statlige aktører. Det betyr at det er ingen begrensninger for hvem som må utføre handlingen for at det skal foreligge forfølgelse. Etter forarbeidene er det avgjørende om staten er ute av stand til eller uvillige til å treffe rimelige tiltak for å forhindre forfølgelsen.³⁰

Departementet trekker frem i forarbeidene at det er ønskelig at lovens definisjon av forfølgelsesbegrepet skal knyttes opp mot menneskerettighetene. For å sikre et dynamisk menneskerettsperspektiv er det viktig å følge utviklingen på menneskerettighetsområdet. Lovteksten er bygget på EU-direktivet, og harmoneringshensynet er trukket fram som et viktig moment for utformingen av norsk rett. Av den grunn er det viktig at Norge samsvarer sin praksis

²⁷ Håndboken (2019) s. 21 avsnitt 52 og 53.

²⁸ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 415.

²⁹ UNE's praksisnotat, s. 9 og Ot.prp.nr.75 (2006-2007) s. 84 og 415.

³⁰ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 416.

på asylfeltet med EU-rettens praksis, og sikrer en dynamisk tolkning av flyktningkonvensjonen i samsvar med EU-retten.³¹

2.2 Begrepet «velbegrunnet frykt»

For at kriteriene for flyktningstatus kan anses oppfylt, må det foreligge mer enn bare en hypotetisk fare for forfølgelse. Søkeren må ha en «velbegrunnet frykt», jfr. utl. § 28 første ledd bokstav a. I flyktningkonvensjonen artikkel 1A annet ledd er det formulert som «well-founded fear of being persecuted».

For at det skal foreligge en velbegrunnet frykt for forfølgelse forutsettes det etter forarbeidene at risikoen for forfølgelse er reell.³² Dette risikokravet innebærer at situasjonen må være tilstrekkelig alvorlig og sannsynlig for å gi grunnlag for «velbegrunnet frykt».³³

At risikoen må være sannsynlig vil si at det må påvises en tilstrekkelig risiko for at handlingene kommer til å skje. Etter forarbeidene er det ikke tilstrekkelig å påvise en fjern mulighet, men kravet til risiko må ikke «fastsettes strengere enn at søkere med en reell grunn til å frykte forfølgelse sikres rett til beskyttelse».³⁴

Utgangspunktet for vilkåret «velbegrunnet frykt for forfølgelse» er at det gjelder «en betydelig lavere terskel enn et krav om sannsynlighetsovervekt».³⁵ Det avgjørende er om risikoen er reell, og ikke rent hypotetisk eller fremstår konstruert. Ifølge Einarsen og Larsen sin kommentar til utlendingsloven er det generell enighet i nasjonal og internasjonal rett om at det kan være tilstrekkelig med kun 10% sannsynlighet for at risikoen vil inntreffe, dersom det er en velbegrunnet frykt for forfølgelse innenfor et forutsigbart tidsperspektiv ved retur.³⁶

Ifølge UNHCR er utformingen «velbegrunnet frykt» ment til å omfatte personer som har en «frykt basert på rimelige grunner for forfølgelse». Hva som ligger bak «rimelige grunner» er at søkeren har gitt en troverdig og sammenhengende redegjørelse for hvorfor han frykter

³¹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 83 avsnitt 5.2.2.4.

³² Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 414.

³³ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 86.

³⁴ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 86.

³⁵ Ot.prp.nr. 75 (2006-2008) s. 88.

³⁶ Einarsen og Larsen, Utlendingsloven Lovkommentar (2 utg.), 2023, s. 134 avsnitt 25.

forfølgelse. «Rimelige grunner» vil si at en person bør kunne vise til «gode grunner» for hvorfor han frykter forfølgelse.³⁷

At det foreligger «gode grunner» eller «sannsynlighetsovervekt» vil si at det ikke er nødvendig å bevise velbegrunnet frykt utover enhver tvil. For å etablere «velbegrunnet frykt» må det være bevist rimelig realistisk at forfølgelse kan inntreffe.³⁸

EMK har i Saadi mot Italia uttalt at «*In order to determine whether there is a risk of ill-treatment, the Court must examine the foreseeable consequences of sending the applicant to the receiving country, bearing in mind the general situation there and his personal circumstances*».³⁹

I saker om retur av konvertitter til Iran vil dette bety at utlendingsmyndighetene må undersøke hvilke reaksjoner konvertitter kan møte ved retur, sett hen til den generelle situasjonen i Iran og den enkeltes trosidentitet.

2.3 Bevisvurdering

Søkeren har ansvaret for å sannsynliggjøre sine anførsler.⁴⁰ Denne forståelsen er i tråd med det generelle juridiske prinsippet om bevisbyrden og samsvarer med UNHCR sin oppfatning om at bevisbyrden ligger på personen som fremsetter påstanden.⁴¹

Det forvaltningsorganet som skal treffe avgjørelsen har allikevel en utredningsplikt etter forvaltningsloven, noe som innebærer at forvaltningsorganet skal sikre at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jfr. fvl. § 17 første ledd.⁴²

For å avklare om søkeren risikerer forfølgelse på grunn av religion, må det foretas en vurdering om søkeren faktisk har konvertert til kristendommen. Ifølge Høyesterett gjelder det alminnelige sivilprosessuelle utgangspunktet om sannsynlighetsovervekt også på utlendingsrettens område.

³⁷ UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 16 desember 1998 s. 4 avsnitt 15 (min oversettelse).

³⁸ UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 16 desember 1998 s. 2-4, spesielt avsnitt 17.

³⁹ Saadi v. Italy 37201/06 (2008) avsnitt 130.

⁴⁰ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 88.

⁴¹ UNHCR Håndboken (2019) avsnitt 195 og 196 og UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, (1998) s. 2-4.

⁴² Lov-1967-02-10 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven – fvl.).

Det opereres med et avdempet beviskrav i saker om asyl, særlig på grunn av vanskeligheten av å føre bevis for at opplysninger om forhold i hjemlandet er riktig.⁴³

Ifølge forarbeidene skal det foretas en fri og helhetlig bedømmelse av alle relevante faktiske forhold og anførsler i saken. Vurderingen beror på om søkerens anførsler etter en totalvurdering anses som tilstrekkelig sannsynliggjort. Søkerens anførsler må fremstå noenlunde sannsynlig, men det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at forklaringen er korrekt.⁴⁴ Det er dermed tilstrekkelig at søkeren har medvirket til å opplyse saken så langt det er mulig og rimelig. I saker om konvertering, må det legges til grunn et avdempet beviskrav med tanke på hvor vanskelig det er å føre bevis på at konverteringen er oppriktig.⁴⁵

Det avdempede beviskravet «noenlunde sannsynlig» har høyesterett slått fast også gjelder for vurderingen av fremtidig trosutøvelse. Domstolen har full kompetanse til å prøve om vilkårene for flyktningstatus er oppfylt. Domstolen kan prøve subsumsjonen av forfølgelsesvilkåret, den helhetlige bevisvurderingen og om Norge gjennomfører de folkerettslige forpliktelsene vi er bundet av.⁴⁶

UNHCR anerkjenner at det kan oppstå utfordringer med troverdighetsvurderingen, når konvertering skjer etter at søkeren har forlatt hjemlandet, sur place. Etter UNHCR sine anbefalinger må det foretas en grundig vurdering av omstendigheten og troverdigheten av konverteringen.⁴⁷ Bevisvurderingen i konverteringssaker består i hovedsak om hvorvidt konverteringen er genuin.

Det legges til grunn av domstolene i dommen HR-2021-1209-A at selv om retten finner det troverdig at utlendingen har konvertert, er det grunnleggende spørsmålet om handlingene innebærer at vedkommende vil bli forfulgt ved retur. Altså om konverteringen og trosutøvelsen vil bli opprettholdt ved retur på en slik måte som kan medføre forfølgelse.⁴⁸

Søkerens religiøse identitet må tolkes utfra hvordan personen har levd ut sin tro før og/eller etter vedkommende forlot hjemlandet. Videre må søkerens egen refleksjon og forklaring om

⁴³ HR-2021-1209-A avsnitt 63.

⁴⁴ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 85 og 414.

⁴⁵ HR-2021-1209-A avsnitt 63 og 71.

⁴⁶ HR-2022-925-A avsnitt 67-72.

⁴⁷ GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION NO. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, (2004), s. 131 avsnitt 34.

⁴⁸ HR-2021-1209-A avsnitt 75 og 76.

ønskelig opptreden vektlegges. En lignende forståelse er lagt til grunn av norske domstoler, der vurderingen av en asylsøkers forventet opptreden i stor grad beror på tidligere opptreden og egne forklaringer.⁴⁹

Det er søkerens indre religiøse overbevisning som er bevisstemaet, og det må derfor legges vekt på hvilken grad av refleksjon søkeren gir uttrykk for. Søkerens ytre adferd, som aktiv deltakelse i menighetsarbeid, gudstjenester, nattverd og forkynnelser, eller dåp, kan kaste lys over søkerens indre overbevisning.⁵⁰

2.4 Risikovurderingen

I vurderingen om søkerens situasjon er tilstrekkelig alvorlig til å gi grunnlag for velbegrunnet frykt for forfølgelse, må det foretas en risikovurdering. Det følger av departementets vurdering i forarbeidene og gjeldene rett at det er situasjonen på vedtakstidspunktet som er avgjørende for risikovurderingen.⁵¹

Ifølge forarbeidene til utlendingsloven og UNHCR har risikovurderingen et subjektivt og objektivt element.⁵² Det vil si at søkeren selv må føle på frykt for retur til hjemlandet, samtidig som at frykten må ut fra en objektiv bedømmelse kunne anses som velbegrunnet.⁵³ Ifølge departementet er det den objektive vurderingen av risikoen som er avgjørende, men at det ikke er noe hinder mot å legge vekt på om det foreligger en forsterket subjektiv frykt.⁵⁴

Ifølge UNHCRs håndbok er de subjektive oppfatningene til søkeren viktig på grunn av at frykt er subjektivt. Søkerens individuelle oppfatning av situasjonen bør derfor vektlegges i vurderingen. For å avgjøre om frykten er reell må det også foretas en objektiv vurdering av situasjonen. De objektive og subjektive elementene utgjør til sammen vurderingen av risikokravet.⁵⁵

Det samme utgangspunktet legges til grunn av EU-domstolen i dommen Y og Z mot Tyskland. Domstolen uttaler: «*In assessing such a risk, the competent authorities must take account of a*

⁴⁹ Se bl.a. LB-2023-79432, HR-2021-1209-A.

⁵⁰ HR-2021-1209-A avsnitt 73-86, særlig avsnitt 82.

⁵¹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) a. 88 og HR-2012-2398-P.

⁵² Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 86 og UNHCR Håndboken (2019) s. 19 avsnitt 37 og 38.

⁵³ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 86.

⁵⁴ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 88.

⁵⁵ UNHCR Håndboken (2019) s. 19 avsnitt 37 og 38.

number of factors, both objective and subjective The subjective circumstance that the observance of a certain religious practice in public, which is subject to the restrictions at issue, is of particular importance to the person concerned in order to preserve his religious identity is a relevant factor to be taken into account in determining the level of risk to which the applicant will be exposed in his country of origin on account of his religion, even if the observance of such a religious practice does not constitute a core element of faith for the religious community concerned.»⁵⁶

EU-domstolen vektlegger både de subjektive og objektive elementene, og søkerens religiøse identitet er sentral for hvorvidt vedkommende står i fare for forfølgelse.

I HR-2020-1447-U som omhandler en politisk aktiv iransk asylsøker, understreker Høyesterett at det må foretas en totalvurdering av samtlige risikofaktorer når det skal tas stilling til om asylsøkeren har en velbegrunnet frykt for forfølgelse.⁵⁷

EMD gjør også en helhetsvurdering av samtlige risikofaktorer når de vurderer vern etter EMK artikkel 2 og 3. Dette kommer til uttrykk i dommen J.K m.fl. mot Sverige der domstolen også legger til grunn at selv om flere forskjellige faktorer ikke individuelt utgjør en reell risiko, kan disse faktorene kumulativt føre til en reell risiko etter EMK artikkel 3.⁵⁸

UNE legger også opp til en konkret helhetsvurdering av klagerens situasjon og forholdene i hjemlandet i vurderingen om forfølgelse på grunn av religion. De presiserer at det i hovedsak er tale om en objektiv vurdering av risikoen.⁵⁹

I dommen HR-2022-925-A legges det til grunn en objektivisert bedømmelse av om det foreligger tilstrekkelig fare for forfølgelse.⁶⁰ Det kan synes som at verken retten eller forvaltningen legger vekt på søkerens individuelle frykt eller religiøse identitet i vurderingen av «velbegrunnet frykt».

Utgangspunktet for risikovurderingen er om asylsøkeren til tross for kunnskap om reaksjoner, vil utøve sin tro ved retur på en måte som kan medføre forfølgelse. Etter min mening samsvarer ikke denne vurderingen med UNHCR og EU-domstolen sin risikovurdering. De subjektive

⁵⁶ Y and Z v. Germany, (C-71/11 og C-99/11) (2012) avsnitt 70.

⁵⁷ HR-2020-1447-U og Y and Z v. Germany, (C-71/11 og C-99/11) (2012) avsnitt 72.

⁵⁸ J.K. v. Sweden, 59166/12 (2016) avsnitt 95.

⁵⁹ UNEs praksisnotat s. 10.

⁶⁰ HR-2022-925-A avsnitt 54 , 65 og 66

elementene er ikke er godt nok vurdert, da vurderingen ikke legger stor nok vekt på om søkerens religiøse identitet vil bli begrenset eller hvordan søkeren selv opplever situasjonen.

2.5 Metode for vurderingen i saker om forfølgelse på grunn av seksuell legning og religion

Høyesterett har i LHBT-dommen lagt til grunn en trinn-metode for å vurdere om det foreligger velbegrunnet risiko for forfølgelse ved retur. Metoden legger opp til en vurdering som innebærer at dersom frykt for forfølgelse er en sentral årsak for at søkeren vil tilpasse sin seksuelle identitet, er kravene for flyktningstatus oppfylt. Forståelsen er i tråd med Justis- og beredskapsdepartementet sin instruks til UDI om hvordan forfølgelse på grunn av seksuell legning skal tolkes.⁶¹

Metoden har sitt grunnlag i HJ (Iran) og HT (Kamerun) mot innvandringsmyndighetene fra The Supreme Court i Storbritannia fra 2010, som omhandler to homofile asylsøkere som fikk avslag på sine søknader om opphold. Retten la til grunn en fem trinns-metode slik som Høyesterett i LBHT-dommen. Metoden går ut på: (1) om det er troverdig at søkeren er homofil eller vil bli oppfattet slik i hjemlandet, (2) hvordan er situasjonen for homofile som lever åpent i hjemlandet, (3) hvordan vil søkeren opptre ved retur, (4) vil søkeren skjule sin legning ved retur, i så fall hva er årsaken til det, (5) dersom årsaken er frykt for forfølgelse er kravene til flyktningstatus oppfylt. Dersom bakgrunnen for at søkeren vil leve diskret er etter eget ønske, sosialt eller familiært press, er ikke kravet om velbegrunnet frykt oppfylt.⁶²

Praksis før trinn-metoden var at homofile asylsøkere måtte «tilpasse seg de sosiokulturelle normene i det offentlige rom i hjemlandet med mindre det er konkrete holdepunkter for noen annet».⁶³ Etter den engelske dommen ble det lagt til grunn av Justis- og beredskapsdepartementet og domstolene at «Temaet skal ikke lenger være hvorvidt de begrensninger i livsutfoldelse søkeren må tåle i seg selv utgjør forfølgelse, men i stedet om en velbegrunnet frykt for forfølgelse er en sentral årsak til at søkere velger å skjule sin seksuelle identitet».⁶⁴

⁶¹ GI-07/2012 Instruks om tolkning av Utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a – forfølgelse på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet (22.06.2012) (forkortet GI-07/2012).

⁶² The Supreme Court of the United Kingdom, HJ (Iran) and HT (Cameroon) (2010) UKSC 31, s. 38 avsnitt 82.

⁶³ HR-2012-667-A avsnitt 52.

⁶⁴ HR-2012-667-A avsnitt 52.

Dommen fastslår at det ikke kan forventes at asylsøkeren vil tilpasse seg de sosiokulturelle normene i hjemlandet, og dersom søkeren vil tilpasse seg er årsaken for denne begrensningen avgjørende.

UNE og UDI har i etterkant av dommen lagt til grunn fem trinns-metoden for saker om forfølgelse på grunn av seksuell orientering. De er derimot klare på at denne ikke skal gjelde for saker om forfølgelse på grunnlag av religion.

Justis- og beredskapsdepartementet uttaler i sin instruks at «metoden skal kun anvendes i asylsaker vedrørende LHBTI-søkere; den skal ikke gis anvendelse i asylsaker hvor beskyttelsesbehovet er begrunnet i noen av de øvrige konvensjonsgrunnene (rase, religion, nasjonalitet eller politisk oppfatning, jf. utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a). Metoden skal heller ikke benyttes overfor asylsøkere som anses omfattet av konvensjonsgrunnen “medlemskap i en spesiell sosial gruppe”, utover LHBTI-søkerne. »⁶⁵

Forvaltningen følger prosedyren frem til trinn fire i trinn-modellen. Årsaksvurderingen av hvorfor søkeren eventuelt vil begrense sin utøvelse ved retur, vurderes ikke i saker om konvertering.⁶⁶ I disse sakene må det derimot foretas en konkret vurdering for å avgjøre hvorvidt det foreligger en velbegrunnet frykt for forfølgelse. Vurderingen må etter prinsipper om bevisvurderingen foretas etter en sannsynlighetsvurdering, og det må være en fremtidsrettet vurdering. Dersom det er sannsynlig at søkeren til tross for sin kunnskap om eventuelle konsekvenser ikke vil tilpasse sin trosutøvelse, har søkeren krav på flyktningstatus.

Myndighetene hevder allikevel at en søker ikke kan nektes beskyttelse under henvisning til at vedkommende kan skjule sin religion ved retur.⁶⁷ UNE mener dersom årsakslæren vil innføres i konvertittsaker, vil flere få asyl. De hevder videre at denne læren er i strid med alminnelig flyktningrett, siden det ikke foreligger en reell og konkret fare dersom søkeren uansett vil tilpasse seg forholdene.⁶⁸

Vurderingen er etter min mening motstridene med utgangspunktet om årsakslæren. En sannsynlighetsvurdering der det legges til grunn hvordan søkeren vil opptre i frykt for

⁶⁵ GI-07/2012, under kapittel 4 «Instruks».

⁶⁶ UNE's praksisnotat, og Brev fra UNE til Justis- og beredskapsdepartementet av 24.10.2017, 17/5523: Bestilling - synspunkter på rapporten - tro, håp og forfølgelse II s. 13 og 14.

⁶⁷ G-36/2020 – Retningslinjer for behandling av asylsaker hvor det anføres frykt for forfølgelse på grunn av religion av 18.12.2020 (forkortet G-36/2020) s. 11 og 12 og UNE's praksisnotat s. 12 og 13.

⁶⁸ Brev fra UNE til Justis- og beredskapsdepartementet av 24.10.2017, 17/5523: Bestilling - synspunkter på rapporten - tro, håp og forfølgelse IIs. 15.

reaksjoner, vil i praksis si at forvaltningen forventer en begrenset opptreden fordi søkeren ikke vil utsette seg selv for fare. Hensynet bak årsakslæren er at en søker oppfyller kravene til «velbegrunnet frykt» nettopp fordi han vil tilpasse seg i frykt for forfølgelse.

2.6 Sur place og misbrukstilfeller

For handlinger som skjer etter at asylsøkeren har forlatt hjemlandet – sur place – er hovedregelen at søkeren har rett på flyktningstatus dersom vedkommende oppfyller kriteriene etter flyktningkonvensjonen, jfr. utl. § 28 fjerde ledd. Beskyttelsesbehovet kan enten oppstå på grunn av søkerens egne handlinger (subjektiv sur place) eller på grunn av forhold som har endret seg uavhengig av søkeren (objektiv sur place). Mange asylsøkere som søker beskyttelse på grunn av konvertering, har konvertert etter de har forlatt hjemlandet. Det er da som oftest tale om subjektiv sur place.

I henhold til norsk lov og praksis kan asylsøkeren nektes flyktningstatus dersom søkeren selv har forårsaket risikoen for forfølgelse ved egen opptreden etter ankomst til Norge, og det hovedsakelige formålet for handlingen var å oppnå oppholdstillatelse, jfr. utl. § 28 fjerde ledd annet punktum. I konverteringssaker er det andre unntaket mest relevant. Norske myndigheter må undersøke om konverteringen er troverdig, eller om det er et forsøk på å bedre sin sjanse for opphold.

Flyktningkonvensjonen har tre unntaksklausuler som innebærer at personer som ellers oppfyller vilkårene etter flyktningkonvensjonen artikkel 1A, ekskluderes fra retten til flyktningstatus. Unntaksklausulene er opplistet i flyktningkonvensjonen artikkel 1F og omfatter personer som har begått alvorlige ikke politiske kriminelle handlinger, krigsforbrytelser eller andre handlinger som er i strid med prinsippene i FN.

Ifølge UNCHR må unntakene tolkes restriktivt, anvendes med stor forsiktighet og etter en grundig vurdering av de individuelle omstendighetene i saken.⁶⁹ De unntakene som er nevnt i

⁶⁹ UNHCRs Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees. s. 2.

flyktningkonvensjonen anses å være uttømmende. Andre eventuelle begrensninger i retten til flyktningstatus vil være i strid med konvensjonen.⁷⁰

Høyesterett hevder misbruksbegrensningen ikke er i strid med flyktningkonvensjonen. Retten baserer sin påstand på EUs statusdirektiv 2011/95/EU artikkel 5, som heller ikke synes å legge til grunn at flyktningkonvensjonen pålegger medlemstatene å gi asyl til subjektive sur place flyktninger, ihvertfall ikke i misbrukstilfeller.⁷¹

EU-domstolen har i dommen JF mot Østerrike fra 2024 prøvd statusdirektivets bestemmelser om subjektiv sur place, som utl. § 28 fjerde ledd bygger på. Ifølge dommen gir subjektiv sur place som har oppstått i EU-land rett til beskyttelse, såfremt de øvrige vilkårene for flyktningstatus er oppfylt. Domstolen kom frem til at flyktningstatus kan nektes dersom handlingen kun er fremprovosert for å skape et oppholdsgrunnlag, men understreker at begrensningen må skje uten skade for Genèvekonvensjonen, spesielt rettighetene som er vernet etter artikkel 33 første ledd.⁷²

Ifølge Justis- og beredskapsdepartementet sine retningslinjer kan en asylsøker som omfattes av misbruksregelen i utl. § 28 fjerde ledd, få vern etter utl. § 73 og oppholdstillatelse etter utl. §§ 74 eller 38.⁷³ Denne løsningen sikrer mot brudd på non refolement prinsippet. Selv om ikke personen blir returnert, innebærer en slik tillatelse vesentlig færre rettigheter enn hva som følger med en flyktningstatus.

Ifølge UNCHR's amicus er denne forståelsen i strid med flyktningkonvensjonen. UNCHR hevder at søkeren har rett til flyktningstatus selv om de handlingene som utgjør en reell risiko for forfølgelse, er selvprovosert for å oppnå oppholdstillatelse.⁷⁴

Flyktningkonvensjonen artikkel 33 første ledd åpner opp for at en signatarstat kan ta forbehold mot konvensjonens artikler unntatt blant annet artikkel 1. Dette vil si at en stat ikke kan nekte

⁷⁰ Amicus curiae of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) on the interpretation and application of 'sur place' claims within the meaning of Article 1A(2) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees (2017), avsnitt 31-33.

⁷¹ HR-2017-569-A spesielt avsnitt 60, 64, 69 og 70.

⁷² JF v. Austria, C-222/22, (2024), spesielt avsnitt 44-46.

⁷³ G-36/2020 s. 4.

⁷⁴ UNHCR, Amicus curiae of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) on the interpretation and application of 'sur place' claims within the meaning of Article 1A (2) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees, 14. februar 2017.

personer som oppfyller kravene etter artikkel 1A flyktningstatus. Spørsmålet vil så bli om personer som konverter etter ankomst til Norge oppfyller kravene til flyktningstatus.

Norsk praksis bør i lys av uttalelsene fra UNCHR og EU-domstolens avgjørelse fra 2024, foreta en ny vurdering av om misbruksbegrensingene i utl. § 28 fjerde ledd er i strid med flyktningkonvensjonen. En endring i praksis etter utl. § 28 fjerde ledd kan ha betydning for enkelte konvertitter hvor det legges til grunn at handlingene er motivert utfra et ønske om opphold og konverteringen ikke er genuin.

3. Forfølgelsesgrunnen religion

3.1 Retten til religionsfrihet

Religion er en av forfølgelsesgrunnene som kan gi rett flyktningstatus. Retten til religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet, og kommer til uttrykk i EMK art. 9 og den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 18.⁷⁵ Begge artiklene er bindende for Norge etter inkorporasjon i norsk lovgivning, og kan bidra med å tolke hva som ligger i forfølgelsesgrunnen religion.⁷⁶

EMK art. 9 (1) fastsetter retten til religionsfrihet, som ifølge konvensjonen anses som en av grunnpilarene til et demokratisk samfunn.⁷⁷ Rettigheten kan deles inn i tre typer friheter. Dette er (1) retten til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet, (2) frihet til å skifte religion, og (3) frihet til å gi uttrykk for ens tro individuelt eller sammen med andre, offentlig eller privat.⁷⁸

Etter SP art. 18 (1) sikrer religionsfriheten retten til å bekjenne seg til eller anta en religion etter eget valg og til å utøve denne troen individuelt eller sammen med andre gjennom gudstjeneste, religiøse skikker, andakt øvelser og undervisning.

Retten til religionsfrihet kommer til uttrykk i begge bestemmelsene. EMK artikkel 9 gir uttrykk for de grunnleggende menneskerettighetene. SP artikkel 18 er en del av en tilleggsprotokoll og kan anses for å supplere artikkel 9. Disse bør tolkes i sammenheng for å utfylle hverandre.

EMD har i dommen Kokkinakis mot Hellas lagt til grunn at det ikke er avgjørende for om EMK artikkel 9 skal komme til anvendelse at staten anerkjenner den gitte overbevisningen som en religion. Religionsfrihet er ikke begrenset til de tradisjonelle trosoppfatninger, men må tolkes vidt og er også «a precious asset for atheists, agnostics, sceptics and the unconcerned».⁷⁹ Religionsfrihet omfatter dermed også personer som ikke har en religiøs overbevisning.

⁷⁵Menneskerettsloven av 1999, Vedlegg 6. Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller (forkortet SP)

⁷⁶ Lov 1999-05-21-30, Menneskerettsloven, Vedlegg 2 art. 9 og vedlegg 6 Art. 18.

⁷⁷ Case of Kokkinakis v. Greece 14307/88 (1993) avsnitt 31.

⁷⁸ Sandvig, Jenny. Karnov lovkommentar: Menneskerettsloven - mrl 1999, note 1 til Art 9. Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet, Lovdata.no (hentet 4. mai 2024).

⁷⁹ Case of Kokkinakis v. Greece 14307/88 (1993) avsnitt 31.

Menneskerettskomiteen skriver i sine generelle kommentarer til SP artikkel 18 at religionsfriheten er vidtrekkende, dyp og omfatter mer enn kun de tradisjonelle trosretningene.⁸⁰ Etter artikkel 18 er det ingen lovlige begrensninger i friheten til å ha eller adoptere en religion etter eget valg. Ingen kan heller tvinges til å avsløre sine tanker eller tilhørighet. Friheten omfatter retten til å endre eller beholde ens religion eller tro.⁸¹ Komiteen beskriver her den indre tro, altså hvordan personen selv praktiserer sin tro privat. Det finnes ingen lovlige begrensninger på en persons personlige tro. Dette må tolkes utfra EMK artikkel 9 annet ledd og SP artikkel 18 tredje ledd, som åpner opp for begrensninger for frihet til å utøve sin tro dersom dette er for å beskytte offentlig sikkerhet, orden, helse eller moral, eller andre grunnleggende rettigheter og friheter. Det er altså personens ytre overbevisning som innebærer det synlige og offentlige uttrykket, noe som kan innebære personens handlinger, ritualer, bekjennelse, deltakelse i seremonier, bruk av religiøse plagg o.l.

Personens indre tro kan aldri begrenses av andre i henhold til menneskerettighetene. Krav fra myndigheter eller andre om at vedkommende må gå vekk fra sin tro, er derfor i strid med religionsfriheten. Slike tilfeller kan oppstå i konverteringssaker, der hjemlandet har et sterkt religiøst regime, og frafall (apostasi) fra statsreligionen er forbudt. Ifølge Landinfo er konvertering fra islam til kristendommen forbudt i både Afghanistan og Iran, noe som vil bli nærmere gjennomgått i kapittel 3.3.2. og 3.3.3.

Ettersom religionsfrihet er en menneskerettighet er staten forpliktet til å både overholde religionsfriheten fra myndighetenes side, og til å verne borgere mot inngrep fra andre som kan krenke religionsfriheten, jfr. EMK art. 1 og SP art. 2.

3.2 Begrepet religion

3.2.1 Tolkning i norsk rett

Begrepet religion er uttrykkelig nevnt som ett av forfølgelseskriteriene i utlendingsloven § 28. I utlendingsloven § 30 bokstav a) er forfølgelseskriteriet nærmere definert. Loven presiserer at «religion» særlig skal anses for å omfatte: religiøse og andre typer livssyn, deltakelse i eller

⁸⁰ Menneskerettskomiteen, General Comment No. 22 (1993): The right to freedom of thought, conscience and religion (Art. 18) note 1, avsnitt. 2.

⁸¹ Menneskerettskomiteen, General Comment No. 22 (1993): The right to freedom of thought, conscience and religion (Art. 18) avsnitt 1- 9.

tilsiktet fravær fra formell gudsdyrkelse, andre handlinger eller meningsytringer som er knyttet til religion, individuelle eller kollektive handlemåter som er diktert av religiøs eller livssynsmessig overbevisning, og frihet til å skifte religion eller annet livssyn. Legaldefinisjonen er ikke uttømmende.⁸²

Definisjonen i utl. § 30 er utformet på samme måte som i EUs statusdirektiv 2011/95 artikkel 10.⁸³ Det betyr at Norge og EU-medlemslandene er samstemte i tolkningen av begrepet religion. Dette taler for at norske myndigheter bør se hen til EU-retten for tolkninger om forfølgelse på grunn av religion.

UNE legger til grunn i sitt praksisnotat at de praktiserer med en vid definisjon av begrepet «religion», og at begrepet ikke er begrenset til «bestemte religioner, livssyn eller handlinger» og dekker blant annet ateisme.⁸⁴

3.2.2 Tolkning i internasjonal rett

Religion er et av forfølgelseskriteriene etter flyktningkonvensjonen artikkel A. Flyktningkonvensjonen gir ikke en nærmere definisjon på hvordan begrepet «religion» skal forstås i sammenheng med konvensjonen. UNCHR har uttalt at det ikke eksisterer en universal akseptert definisjon av begrepet «religion».⁸⁵

UNCHR deler religion inn i følgende kategorier: a) Religion som tro, b) religion som identitet og c) religion som livsstil.

Religion som tro bør etter UNHCR inkludere teistiske, ikke teistiske og ateistiske overbevisninger. Tro kan ta form av overbevisninger eller verdier om det guddommelig eller den ultimate virkelighet eller det åndelige skjebnen til menneskeheten.

Tro som identitet handler om at en klager kan identifisere seg med, eller føle tilhørighet til en bestemt gruppe eller fellesskap. Altså medlemskapet i en spesiell gruppe som er bundet sammen med felles overbevisning, ritualer, tradisjoner o.l.

⁸² Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 416.

⁸³EU-direktiv 2011/95/EU og Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 76.

⁸⁴ UNE's praksisnotat s. 4.

⁸⁵ UNHCR: Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/04/06) avsnitt 4.

Religion som livsstil vil si at vedkommende sin tro er en avgjørende del av hvordan de forholder seg helt eller delvis til verden. Det kan manifestere seg i aktiviteter som å bære karakteristiske klær, overholde religiøse praksiser som helligdager eller kosthold.⁸⁶

UNHCR legger til grunn at religion inkluderer rett for en person til å endre sin religion og frihet til å manifestere sin religion offentlig som privat, samt undervise, praktisere, tilbede og etterleve sin religiøse overbevisning.⁸⁷

Det er konsensus om at «religion» som forfølgelseskriterium må tolkes vidt.

3.3 Religion som forfølgelsesgrunnlag

3.3.1 Hvilke inngrep utgjør forfølgelse

Det er enighet i internasjonal og nasjonal rett om at selve begrepet «religion» må tolkes vidt i sammenheng med forfølgelseskriteriet religion og retten til religionsfrihet. Allikevel vil ikke alle reaksjoner fra myndighetene som krenker en persons religionsutøvelse, utgjøre forfølgelse.

Ifølge UNCHR skjer forfølgelse på grunn av religion i mange forskjellige former. Det foreligger klart forfølgelse dersom vedkommende risikerer reaksjoner som drap, tortur, langvarig fengsling eller andre reaksjoner som særlig bryter med menneskerettighetene som ikke kan fravikes i medhold av EMK artikkel 15 nr. 2. Andre reaksjoner som kan medføre forfølgelse er forbud mot medlemskap i religiøse fellesskap, forbud mot tilbedelse i privat eller offentlig rom, religiøs opplæring, eller alvorlige og/eller diskriminerende tiltak mot personer fordi de praktiserer sin religion eller tilhører et bestemt religiøst fellesskap. Bare medlemskap i et bestemt religiøst fellesskap vil normalt ikke være tilstrekkelig for å underbygge et krav om flyktningstatus. Det kan imidlertid være spesielle omstendigheter der bare medlemskap er et tilstrekkelig grunnlag.⁸⁸

EU-domstolen har i saken Y og Z mot Tyskland fra 2012 også lagt til grunn at ikke enhver begrensing i religionsfriheten utgjør rett til flyktningstatus. Det må foreligge «severe violation»

⁸⁶ UNHCR: Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/04/06) s. 3. avsnitt 5-8.

⁸⁷ Håndboken (2019), s. 23 avsnitt 71.

⁸⁸ Håndboken (2019) s. 23 avsnitt 72 og 73.

av religionsfriheten som har betydelig effekt på personen.⁸⁹ Det blir blant annet lagt vekt på om begrensningene innvirker på kjerneområdene til religionsfriheten. Domstolen tolker vurderingen slik at myndighetene må vurdere alle typer handlinger som griper inn i religionsfrihet for å avgjøre om handlingene er samlet sett alvorlige nok til å anses som forfølgelse. Det må blant annet vurderes hvilken straff eller reaksjoner søkeren risikerer å møte dersom han kommer til å utøve sin tro enten alene og/eller i fellesskap.⁹⁰

Norske myndigheter har en lignende oppfatning av hvordan kriteriet skal tolkes, og lovteksten er utformet i lys av EU-direktivets definisjon av begrepet religion.⁹¹ Ifølge forarbeidene vil ikke enhver krenkelse av religionsfriheten utgjøre forfølgelse. Mange religiøse grupper utsettes for diskriminering og klare begrensninger, uten at dette alene oppfyller forfølgelseskriteriet.⁹² Det nevnes blant annet at begrensninger i adgangen til å drive misjonering ikke uten videre vil gi rett på beskyttelse. Eksempler på forfølgelse er fengsling av en viss varighet, tortur eller andre trusler mot liv, helse eller den personlige frihet.⁹³

3.3.2 Hvilke reaksjoner kan kristne konvertitter risikere å møte ved retur

Religiøse minoriteter kan bli rammet av ulike typer reaksjoner fra både myndighetene og andre. I noen stater kan religiøse aktiviteter som strider mot statens religiøse overbevisning bli straffebelagt etter straffelovgivningen.

Ifølge UNHCR er det ikke i seg selv tilstrekkelig for å utgjøre en forfølgelses grunn at eksisterer diskriminerende lover, men det kan være en viktig faktor i vurderingen. Det kan være straff for konvertering/fracfall, misjonering, for å feire religiøse begivenheter og registrering av religiøs utøvelse.⁹⁴

UNHCR fremhever videre at det i et samfunn der en dominerende religion eksisterer, eller det er en tett sammenheng mellom staten og religiøse institusjoner, kan diskriminering på grunn av ens manglende aksept av den dominante religionen, utgjøre forfølgelse.⁹⁵

⁸⁹ Y and Z v. Germany joined cases C-71/11 and C-99/11 (2012) avsnitt 58 og 59.

⁹⁰ Y og Z v. Germany (2012) avsnitt 63- 72.

⁹¹ Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 70.

⁹² UNE's praksisnotat, s. 9.

⁹³ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 84 og 415.

⁹⁴ Håndboken (2019) s. 127 avsnitt 18 og 19.

⁹⁵ Håndboken (2019) s, 125 – 126 avsnitt 12.

EMD har i Z. og T. mot England tatt for seg statenes plikt til å sikre rett til religionsfrihet etter EMK. Domstolen legger til grunn at ikke enhver inngripende handling som er motivert av vedkommens tro eller religion, krenker EMK art. 9. Et forbud mot å praktisere religion fritt vil bare i eksepsjonelle situasjoner gi grunnlag for opphold. I følge EMD kan det ikke kreves at en stat bare kan returnere en utlending til et land hvor forholdene tilsier full overenstemmelse med rettigheter og friheter i konvensjonen.⁹⁶

Apostasi anses for en av de mest alvorlige bruddene i noen religiøse stater. Eksempelvis kan frafall fra islam i Iran i ytterste konsekvens straffes med døden. Slike tilfeller er derimot sjeldent, og ifølge Landinfo er det ikke blitt dokumentert noen slike tilfeller i Iran siden 2009. Ifølge Landinfo er det i likhet med Iran, dødsstraff for straffesaker om konvertering i Afghanistan. Landinfo er ikke kjent med noen tilfeller av dødsstraff på grunn av konvertering etter Talibans fall. I Afghanistan legges det allikevel til grunn at det er vesentlig risiko for at lovens strengeste straff blir anvendt dersom konverteringen blir kjent.⁹⁷

Forfølgelse er ikke begrenset til reaksjoner fra myndighetene, men kan også forekomme fra privatpersoner som slekt, familie, venner, militser eller lokalbefolkningen.⁹⁸

Landinfo har uttalt at det ikke foreligger informasjon om at myndighetene i Afghanistan har et særskilt fokus på konvertitter og husmenigheter. Familien er derimot den største trusselen for en afghansk konvertitt. Familien vil ofte prøve å konvertere personen tilbake til islam. Dersom vedkommende nekter, risikerer personen å bli utestengt fra familien, og i noen tilfeller bli utsatt for vold og trusler.⁹⁹ I saker fra Afghanistan er det imidlertid lagt til grunn at dersom konverteringen til kristendommen er troverdig, vil asylsøkeren ha en velbegrunnet frykt for å bli forfulgt på grunn av religion.¹⁰⁰

For risikovurderingen i saker som omfatter iranske asylsøkere har myndighetene ikke lagt til grunn samme generelle vern. Det fremkommer heller ikke at konvertering kan medføre utestenging eller spesielt alvorlige reaksjoner fra andre enn staten.¹⁰¹ Vurdering for om en asylsøker står i fare for forfølgelse av iranske myndigheter beror på asylsøkerens forventede

⁹⁶Case of Z and T v. United Kingdom, 27034/05, (2006) og G-36/2020 s. 10.

⁹⁷ Landinfo: Temanotat Afghanistan: Situasjonen for kristne konvertitter, 9. oktober 2020 s. 23.

⁹⁸ UNE's praksisnotat, s. 9.

⁹⁹ Landinfo: Temanotat Afghanistan: Situasjonen for kristne konvertitter, 9. oktober 2020 s. 14-15.

¹⁰⁰ HR-2021-1209-A avsnitt 62.

¹⁰¹ Landinfo, Temanotat Iran: Myndighetsreaksjoner mot kristne konvertitter fra 20. oktober 2023.

opptreden ved retur. Høyesterett har lagt til grunn at konvertitter med lederroller står ovenfor en større risiko for forfølgelse enn medlemmer av hjemmekirker.¹⁰²

Ved å sammenligne de ulike rapportene fra Landinfo synes den største forskjellen å være at en afghansk konvertitt har større vanskeligheter med å passe inn i samfunnet enn en iransk konvertitt. I Iran er det myndighetene som er den største trusselen, mens reaksjoner fra samfunnet i Afghanistan vil gjøre det uutholdelig for en konvertitt å returnere dit.

3.3.3 Nærmere om situasjonen i Iran

I vurderingen om en søker oppfyller kravene til flyktningstatus, må myndighetene vurdere om situasjonen i hjemlandet er alvorlig nok til å kunne medføre risiko for forfølgelse. Mange av sakene som har vært prøvd for domstolene er om iranske asylsøkere som har konvertert til kristendommen. Ettersom utlendingsmyndighetene ikke har oppsatt et generelt vern for iranske kristne konvertitter, må forvaltningen foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak. Vurderingen beror blant annet på en objektiv vurdering av situasjonen for kristne konvertitter i Iran.

Iran er en islamsk republikk der islamsk lov, sharia-loven, står over alle andre lover.¹⁰³ Iran er medlem av FN, og dermed bundet av menneskerettighetene som retten til religionsfrihet. Det eksiterer en gruppe som anerkjennes “kristne” i Iran og disse er “beskyttet” som en religiøs minoritet i henhold til den iranske grunnloven.¹⁰⁴ Ifølge Landinfo anerkjennes ikke iranere som konverterer fra islam til kristendommen som kristne av statlige myndigheter, og kan ikke praktisere sin tro åpent i Iran. Det er derfor ikke juridisk mulig å skifte religiøs status dersom en er født muslim.

Hvis en konvertitt uttrykker seg offentlig som kristen kan det få alvorlige konsekvenser for livet som samfunnsborger, i studier, arbeidslivet og for økonomiske og rettslige forhold.¹⁰⁵ Landinfo er enig i at konvertitter kan få begrensinger i sin hverdag derom konvertering til kristendommen blir kjent, og legger til grunn i sin rapport at iranske konvertitter kan utsettes for “overvåkning, avhør, trusler, oppsigelser og yrkesnekt, arrestasjon og straffeforfølgelse”.¹⁰⁶ Konvertitter i Iran

¹⁰² HR-2022-925-A avsnitt 79.

¹⁰³ FN-Sambandet landinfo om Iran, sist oppdatert 29.02.2024 (lest 04.04.2024 kl. 15:00) link: <https://fn.no/land/iran>

¹⁰⁴ Tro, håp og forfølgelse II (2017) s. 54.

¹⁰⁵ Tro, håp og forfølgelse II (2017) s. 54.

¹⁰⁶ Landinfo, Temanotat Iran: Myndighetsreaksjoner mot kristne konvertitter fra 20. oktober 2023, s. 4.

blir henvisning til å utøve troen alene eller i såkalte «hjemmekirker», som er små fellesskap i de private hjem.¹⁰⁷ Landinfo hevder at det i iransk tradisjon er et tydelig skille mellom offentlige og private sfære. Selv forhold som strider med islam tolereres i større grad så lenge det skjer innenfor den private sfære.¹⁰⁸

Selv om ikke det er omtvistet at konvertitter i Iran møter begrensninger i sin mulighet til å praktisere sin tro, legger Landinfo til grunn at det hovedsakelig er ledere av husmenighetene som møter alvorlige reaksjoner og utsatt for forfølgelse etter kriteriet for flyktningsstatus.

I følge Article 18 er det ikke bare ledere som opplever alvorlige reaksjoner fra myndighetene. Det er blitt rapportert flere tilfeller av vanlige huskirkemedlemmer som har blitt utsatt for forfølgelse. Dette fremkommer i en rapport fra 12. desember 2023, om to brødre som måtte tilbringe tid i fengsel på grunn av medlemskap i husmenigheter, og ble anklaget for “propaganda mot staten”. Forfatterne skriver at arrestasjonen var voldelig.¹⁰⁹

Ifølge Article 18 skal en iransk kvinne som har konvertert fra islam til kristendommen i Malaysia, blitt arrestert i februar 2024 etter retur til Iran. Kvinnen ble dømt til to års fengsel. I artikkelen står det spesifikt at selv ordinære kristne står i fare for forfølgelse, ikke bare ledere av husmenigheter.¹¹⁰

Ifølge Article 18 sin årsrapport fra 2024 skal 166 kristne konvertitter blitt arrestert i 2023.¹¹¹ 134 kristne ble arrestert i 2022¹¹², 59 kristne i 2021¹¹³ og 115 i 2020.¹¹⁴ Rapporten viser en kontinuerlig økning arrestasjoner av kristne konvertitter i Iran de siste årene. Arrestasjonene tilsier at kristne konvertitter er i søkelyset til iranske myndigheter, og at det stadig utføres tiltak mot konvertitter fra staten. Utfra rapportene i Article 18 utsettes også vanlige medlemmer av hjemmekirkene for alvorlige reaksjoner fra myndighetene i Iran.

Norske myndigheter bruker Landinfo sin informasjon som utgangspunkt for vurderingen av situasjonen i Iran. Landinfo legger til grunn at det kreves mer enn bare medlemskap i en

¹⁰⁷ Landinfo, Temanotat Iran: Myndighetsreaksjoner mot kristne konvertitter (2023), s. 6.

¹⁰⁸ Landinfo: Temanotat Iran: Kristne og konvertitter i Iran (2011) s. 14.

¹⁰⁹ Article 18; Two house-church members detained in unknown location after coordinated arrest, fra 12. Dec. 2023, (lest 25. mars 2024) link: <https://articleeighteen.com/news/14201/>

¹¹⁰ Article 18: Christian convert baptised in Malaysia given prison sentence on return to Iran, fra 26 mars 2024 (lest 05.04.2024) link: <https://articleeighteen.com/news/14650/>

¹¹¹ Article 18: Annual report 2024 s. 22-25 (lest 09.04.2024).

¹¹² Article 18: Annual report 2023 s. 11 (lest 09.04.2024).

¹¹³ Article 18; Annual report 2021 s. 10 (lest 09.04.2024).

¹¹⁴ Article 18: Annual report 2020 s. 12 (lest 09.04.2024).

hjemmekirke for at det skal foreligge reell fare forfølgelse. Dette viser at norsk praksis setter en høyere terskel for hva som kvalifiseres som forfølgelse enn det som fremkommer av Article 18 sine rapporter.

Det er ikke konsensus blant landene som har tilsluttet seg flyktningkonvensjonen når det gjelder spørsmålet om asyl for iranske kristne konvertitter. I en rapport som undersøkte asylpraksis fra blant annet Polen, Danmark, USA, England og Sverige viste det varierende tolkninger av risikobilde konvertittene stod ovenfor. Et fellestegn var at de fleste land anerkjenner at det foreligger en reell risiko for forfølgelse for konvertitter som kommer i søkelyset til iranske myndigheter. Et flertall av land mener at det er mulig å være kristen konvertitt i Iran uten å risikere forfølgelse, så lenge praksisen skjer i de private sfære og søkeren ikke har vært i myndighetenes søkelys tidligere. Et mindretall av land, som Polen og New Zealand, mener det er generell risiko for forfølgelse for kristne konvertitter i Iran. De fleste land baserer forfølgelsesvurderingen på en konkret vurdering i den enkelte sak.¹¹⁵

¹¹⁵ (ICG) Inter governmental consultations on migration, asylum and refugees: Request Asylum practise for Christian converts from Iran, 1 september 2017, requestng state: Norge.

4. Eksisterer det et diskresjonskrav?

4.1 Hva vil det si at en asylsøker er forventet til å tilpasse sin tro for å unngå forfølgelse?

4.1.1 Forventning om tilpasset opptreden - diskresjonskrav

Spørsmålet om diskresjon faller inn under risikokravet om hvorvidt asylsøkeren har en «velbegrunnet frykt for forfølgelse».

Spørsmålet om krav til diskresjon i saker om forfølgelse på grunn av religion har blitt avvist av Høyesteretts ankeutvalg.¹¹⁶ Problemstillingen har vært prøvd ved flere tilfeller for lagmannsretten.¹¹⁷ Fremstillingen av norsk praksis vil bero på lagmannsrettens uttalelser, samt praksisnotat og rundskriv fra departementene.

Kravet om diskresjon går under vurderingen av de subjektive faktorene i beskyttelsesvurderingen, og mer presist hva slags tilpasninger som kan forventes av søkeren ved retur til hjemlandet for å minske risikoen for forfølgelse.

Høyesterett har i HR-2012-667-A besvart spørsmålet om det kan forventes diskresjon i saker om forfølgelse på grunn av seksuell legning. Saken omhandlet en irakisk statsborger som søkte asyl på grunn av frykt for forfølgelse på bakgrunn av sin seksuelle legning. Høyesterett uttalte at det ikke kunne forventes at asylsøkeren skulle tilpasse seg hjemlandets sosiokulturelle normer. Retten la til grunn at dersom søkeren ville skjule sin legning på grunn av frykt for forfølgelse, må kravet om «velbegrunnet frykt» anses oppfylt.¹¹⁸

I dommen LB-2023-79432 kom flertallet til at på grunn av situasjonen i Iran, var det sannsynlig at asylsøkeren ville tilpasse seg de sosiokulturelle normene i landet for å unngå forfølgelse. Det synes å foreligge forskjellige vurderinger av forfølgelsesgrunnlaget religion og seksuell legning.

¹¹⁶HR-2020-865-U, HR-2013-425-U, HR-2014-185-U og HR-2014-2510-U.

¹¹⁷ LB-2023-79432, LB-2023-103474 og LB-2023-116543, se også vedlegg til oppgaven.

¹¹⁸ HR-2012-667-A, avsnitt 57.

4.1.2 Diskresjonskrav i saker om forfølgelse på grunn av seksuell legning

Ifølge UNHCR er det klart at det ikke kan forventes diskresjon i vurderingen av om det foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse grunnet seksuell legning. Dette fremkommer i UNHCR sine anbefalinger om kjønnsbasert forfølgelse, som presiserer at: "it is not relevant whether the applicant's conduct with regard to his or her sexual orientation is viewed as "reasonable" or "necessary". There is no duty to be "discreet" or to take certain steps to avoid persecution".¹¹⁹

Tydelig kommer det også frem i UNHCR sine anbefalinger om forfølgelse på grunn av seksuell legning: *«That an applicant may be able to avoid persecution by concealing or by being "discreet" about his or her sexual orientation or gender identity, or has done so previously, is not a valid reason to deny refugee status. As affirmed by numerous decisions in multiple jurisdictions, a person cannot be denied refugee status based on a requirement that they change or conceal their identity, opinions or characteristics in order to avoid persecution»*.¹²⁰

I HR-2012-667-A legger Høyesterett til grunn at det ikke kan forventes at søkeren skal holde sin legning skjult, og dersom årsaken for dette er frykt for forfølgelse vil kravet om «velbegrunnet frykt for forfølgelse» anses oppfylt. Domstolen anvender et årsakskrav, der vurderingen i stor grad beror på om årsaken til at søkeren vil skjule sin seksuelle legning ved retur er på grunn av frykt for reaksjoner.

Høyesterett uttaler i slutningen av dommen:

«Det skal altså ikke legges til grunn at asylsøkeren vil tilpasse seg hjemlandets sosiokulturelle normer når det gjelder seksuell orientering. Det må i stedet spørres om søkeren virkelig er homofil eller vil bli oppfattet som homofil av potensielle forfølgere i hjemlandet. Videre må det undersøkes om homofile som er åpne om sin seksuelle orientering i hjemlandet, er utsatt for forfølgelse i konvensjonens forstand. Dersom det er tilfellet, må det vurderes hva den enkelte søker ville gjøre hvis han eller hun ble returnert til hjemlandet. Hvis søkeren ville være åpen om sin seksuelle orientering, har han eller hun en velbegrunnet frykt for forfølgelse, selv om forfølgelse kunne vært unngått ved å holde den seksuelle orienteringen skjult. Dersom søkeren

¹¹⁹ UNHCR Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity, (2008), avsnitt 26.

¹²⁰ UNHCR Håndboken (2019) i tillegg Guidelines on international protection no. 9 fra 23. oktober 2012, s. 174 avsnitt 31.

derimot ville skjult sin seksuelle orientering og på den måten unngå forfølgelse, må det undersøkes hva som er årsaken til dette. Hvis årsaken er at han eller hun selv mener det er riktig å holde den seksuelle legningen skjult, skal søknaden avslås. Det samme gjelder dersom årsaken er sosialt press – såfremt sanksjonene ikke er av en slik karakter eller omfang at de i seg selv utgjør forfølgelse. Er det derimot frykten for forfølgelse som er årsaken til at søkeren velger å skjule sin seksuelle identitet, må kravet om «velbegrunnet frykt for forfølgelse» anses oppfylt.

Der begrunnelsen for hemmeligholdet er sammensatt, må ikke årsakskravet forstås så strengt at det i realiteten utelukker søkere som har reell grunn til å frykte forfølgelse, når denne frykten er sentral for vedkommendes valg».¹²¹

EU-domstolen legger til grunn samme utgangspunkt som LHBT-dommen om at det ikke skal inngå som et tema under risikovurderingen hvorvidt homofile kan være diskret ved retur for å unngå forfølgelse. Prinsippet er stadfestet i blant annet X, Y, Z mot Nederland.¹²²

Det synes å være enighet mellom UNHCR, Høyesterett og EU-domstolen. Utgangspunktet for saker om frykt for forfølgelse på grunn av seksuell legning er at det ikke kan forventes at søkeren tilpasser sin seksuelle identitet på grunn av frykt for forfølgelse. Det anvendes dermed ikke et diskresjonskrav.

4.1.3 Diskresjonskrav i saker om forfølgelse på grunn av religion

Ifølge UNHCR sin håndbok må samme standard om at det ikke kan forventes diskresjon legges til grunn for alle forfølgelsesgrunnene. Dette fremkommer av UNHCR sine anbefalinger der UNHCR presiserer at: «*Applying the same standard as for other Convention grounds, religious belief, identity, or way of life can be seen as so fundamental to human identity that one should not be compelled to hide, change or renounce this in order to avoid persecution. Indeed, the Convention would give no protection from persecution for reasons of religion if it was a condition that the person affected must take steps – reasonable or otherwise – to avoid*

¹²¹ HR-2012-667-A avsnitt 57 og 58.

¹²² X, Y og Z mot Nederland: Netherlands v. C-199/12, C-200/12 og C-201/12, (2013), og Schjatvet, rapport s. 7.

offending the wishes of the persecutors. Bearing witness in words and deeds is often bound up with the existence of religious convictions. »¹²³

Etter UNHCR sine anbefalinger om religionbasert forfølgelse legges det til grunn at konvertitter aldri bør henvises til å skjule sin religion eller praktisere denne i hemmelighet for å unngå forfølgelse.¹²⁴

Lagmannsretten representerer i stor grad norsk praksis, og legger til grunn en helhetsvurdering der vurderingen beror på hvordan søkeren faktisk kommer til å opptre ved retur. Det er den forventede fremtidige opptreden ved retur som er avgjørende, og ikke årsaken for opptreden. Det vil si at søkere kan måtte tilpasse sin religiøse identitet på grunn av frykt for reaksjoner fra myndighetene eller andre i hjemlandet.¹²⁵

Ifølge EU- domstolen i Y og Z. mot Tyskland kan forvaltningen ikke kreve at søkeren skal gi avkall på sin religiøse identitet for å unngå forfølgelse. Det vil si at søkeren ikke kan pålegges å skjule sin tro eller å avstå å delta i religiøse aktiviteter som utgjør søkerens religiøse kjerneområde.

Storkammeravgjørelsen aviser at det eksisterer et diskresjonskrav i religionssaker. EU-domstolen vektla om søkeren kunne bevare sin religiøse identitet. De la videre til grunn at en begrensning av søkerens religiøse identitet kunne utgjøre en risikofaktor i seg selv, uavhengig av om den religiøse praksisen var forbudt eller utgjorde et kjerneelement i troen. Det sentrale er hvorvidt den handling som avstås er noe mer enn det en person med rimelighet kan forventes å gi avkall på.¹²⁶

Hovedpunktet etter min tolkning av EU-dommen, er om søkerens religiøse identitet er bevart. Dersom asylsøkeren i stor grad vil måtte endre sin opptreden i lys av normene i hjemlandet, vil det si at søkeren må endre sin religiøse identitet. I dommen LB-2023-79432 uttaler lagmannsretten at søkerens opptreden i Norge, med full religionsfrihet, ikke skal være avgjørende for vurderingen av søkerens fremtidige opptreden ved retur. Utøvelsen av kristen aktivitet i Norge vil i all hovedsak utgjøre søkerens religiøse identitet. Når lagmannsretten ikke

¹²³ UNCHR GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION NO. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (2004) avsnitt 13.

¹²⁴ UNHCR, Baltimore Expert Roundtable, Summary Conclusions on Religion-Based Refugee Claims, 30 og 31 oktober 2002 s. 3 avsnitt 10.

¹²⁵ LB-2023-79432.

¹²⁶ Y og Z mot Tyskland, C-71/11 og C-99/11 (2012) avsnitt 70 og 79, Schjattvet rapport s. 49 og 50.

legger avgjørende vekt på om søkeren vil måtte endre sin religiøse identitet ved retur, strider denne vurderingen med utgangspunktet som fremkommer av EU-domstolens vurdering.

4.2 Retningslinjer og praksis fra norske myndigheter om forventning av diskresjon ved fare for forfølgelse

Ifølge UNE avgjøres sakene ut fra en konkret vurdering av hvordan asylsøkeren kommer til å utøve sin tro, og sannsynligheten for at søkeren står i reell fare for forfølgelse ved retur til hjemlandet.¹²⁷ For vurderingen av iranske kristne konvertitter må arten og omfanget av søkerens religiøse aktivitet vurderes. UNE uttaler at søkere som har *«en høy grad av religiøs aktivitet, driver utadrettet forkynnende aktivitet, har en lederrolle i et kristent miljø eller på annen måte er sterkt profilert, vil kunne risikere forfølgelse. Det å være vanlig medlem av en husmenighet er i utgangspunktet ikke tilstrekkelig. Men det skjer alltid en konkret vurdering av de individuelle forholdene i saken»*.¹²⁸

UNE hevder selv at det ikke praktiseres med et krav om diskresjon, eller at de krever at asylsøkeren skal skjule sin religion eller avstå fra handlinger for å unngå forfølgelse.¹²⁹

Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn samme utgangspunkt som UNE. De presiserer at det må foretas en konkret vurdering om søkerens forventede opptreden og om sannsynligheten for at denne opptreden kan medføre så alvorlige inngrep i religionsfriheten at søkeren har rett til beskyttelse.¹³⁰ Momenter som nevnes er hvordan trosutøvelsen har vært praktisert i Norge eller i hjemlandet før utreise, om aktiviteten har vært høy eller profilert, og om søkeren har en utadrettet virksomhet.¹³¹

Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn at UDI i vurderingen for LHBT-søkere ikke lenger kan «forvente, kreve eller legge til grunn at LHBTI-søkere vil tilpasse seg sosiale, kulturelle og lovnedsfelte normer i det offentlige rom eller skjule sin seksuelle identitet etter

¹²⁷ UNEs praksisnotat s. 10-11.

¹²⁸ UNEs praksisnotat s. 11.

¹²⁹ UNEs praksisnotat s. 12 og 13.

¹³⁰ G-36/2020 s. 10, 11 og 12.

¹³¹ G-36/2020 s. 11.

retur for å unngå forfølgelse». Trinn-metoden skal kun anvendes i asylsaker om seksuell legning, og ikke i saker om forfølgelse på grunn av religion.¹³²

Justis- og beredskapsdepartementet ser hen til EU-domstolen uttalelser i dommen Y og Z mot Tyskland, som legger til grunn at søkeren ikke kan forventes å gi avkall på sine religiøse aktiviteter på grunn av frykt for forfølgelse.¹³³

Etter UNE og Justis- og beredskapsdepartementet sin fremstilling er de klare på at de ikke skal anvendes et diskresjonskrav. Det virker også som søkerens religiøse identitet og opptreden i Norge skal ha betydning i vurderingen. Spørsmålet er hvorvidt disse utgangspunktetene følges i praksis.

4.3 Gjennomgang av praksis fra lagmannsretten

I LB-2010-134086 etter de nye retningslinjene fra LHBT-dommen uttalte lagmannsretten at: «Mye taler etter lagmannsrettens mening for at den samme betraktningmåte som Høyesterett la til grunn for homofile, også skal anvendes hvor forfølgelsesgrunnen er religion. Det vises for det første til at Høyesterett fant at den forståelsen som ble lagt til grunn var best i samsvar med Flyktningkonvensjonens ordlyd og formål, iallfall for så vidt gjelder det første elementet lagmannsretten har trukket frem foran. For det annet er det vel vanskelig å peke på reelle grunner som tilsier at religiøs tro og praksis bør vurderes annerledes enn seksuell legning og praksis».¹³⁴

Utdraget antyder at trinn-metoden er den metoden for å vurdere om det foreligger forfølgelse som er best i samsvar med flyktningkonvensjonen.

I dommen var lagmannsretten allikevel tilbakeholden med å legge samme standard til grunn for vurderingen om forfølgelse på grunn av religion. Retten så heller til forarbeider, praksis fra UNE og andre kilder som talte i retning mot en konkret vurdering av hvor sannsynlig det er at vedkommende vil opptre på en slik måte som kan arte forfølgelse. Retten vurderte ikke

¹³² GI-07/2012.

¹³³ G-36/2020 s. 11-12 og Y and Z v. Germany (2012), avsnitt 58-72

¹³⁴ LB-2010-134086.

årsakskravet og hvorfor søkeren eventuelt vil begrense sin opptreden, men la til grunn at søkeren ikke var mer utsatt enn andre konvertitter og ikke stod i en reell risiko for forfølgelse.¹³⁵

I senere praksis fra lagmannsretten, er det sannsynlighetsvurderingen for hvorvidt det er risiko for at søkeren faktisk vil bli utsatt for forfølgelse som er gjeldende. Dette vil si at det foretas en tilsvarende vurdering som trinn-metoden som er beskrevet over, men at trinn fem om årsakskravet ikke vurderes. Selv om en søker vil begrense sin religionsutøvelse på grunn av forholdene i Iran, herunder også i frykt for reaksjoner fra myndighetene, er ikke dette tilstrekkelig for å innvilge beskyttelse. I dommen LB-2023-103474 kom lagmannsretten frem til at søkeren ikke hadde rett til beskyttelse da han ikke stod i fare for forfølgelse ved retur. Bakgrunnen for dette var at retten la til grunn at han mest sannsynlig vil utøve sin tro som et vanlig medlem i en hjemmekirke, og at det er liten sannsynlighet for forfølgelse av vanlige medlemmer i Iran dersom de er diskre i sin trosutøvelse. Retten legger her til grunn at søkeren vil opptre diskre for å tilpasse seg de sosiokulturelle normene og unngå reaksjoner fra myndighetene.

I dommen LB-2020-151148 fikk klageren medhold i sin anke om avslag på flyktningstatus. Lagmannsretten la til grunn at styrken, karakteren og formidling av søkerens tro hadde blitt en viktig del av hennes identitet. Det ble ansett som overveiende sannsynlig at hun ville så langt som mulig utøve sin tro på en aktiv måte ved retur til Iran. Retten mente det var sannsynlig at hun ville søke kontakt med andre konvertitter, hjemmekirkemiljøet, og eventuelt opprette en hjemmekirke selv. Lagmannsretten mente UNE hadde et for snevert syn når de la til grunn at kun ledende skikkelser stod i fare for å bli utsatt for de strengeste straffene. Personer med gjentatt kristen aktivitet og en organisatorisk eller utadrettet rolle stod også i fare for de strengeste straffene. Lagmannsretten konkluderte med at søkeren stod i reell fare for forfølgelse, og dermed oppfylte kravet til flyktningstatus etter utl. § 28 første ledd bokstav a.¹³⁶

Etter en gjennomgang av rettspraksis fra lagmannsretten om iranske konvertitter fra 2020 – mai 2024, er det gitt medhold i tre saker. Dette er LB-2020-151148, LB-2021-152618 og LB-2020-80684 (siste ble senere opphevet av Høyesterett). I disse saken ble det lagt til grunn at søkeren ved en fremtidsrettet vurdering av trosutøvelse i Iran ville fortsette å utøve sin religion aktivt ved å enten etablere egne hjemmekirker, organisere møter eller ha misjonerende adferd. Den fremtidsrettede vurderingen innebærer at selv om ikke forfølgelse vil realisere seg rett etter

¹³⁵ LB-2010-134086

¹³⁶ LB-2020-151148.

retur, må det vurderes om søkeren vil komme i myndighetenes søkelys. Dette kan skje ved å etablere eller være med å organisere hjemmekirker, ved å nekte å undertegne på erklæring om å avstå fra kristen aktivitet eller etter å gjentatte ganger bli arrestert.¹³⁷

LB-2020-80684 ble anket til Høyesterett. Høyesterett konkluderte med at lagmannsrettens vurdering av søkerens forklaring om hvordan han ville opptre ved retur til hjemlandet, bygget på en uriktig rettsanvendelse.¹³⁸ Høyesterett opphevd dommen fra lagmannsretten, og saken ble sendt til ny vurdering av lagmannsretten. I den nye vurderingen av lagmannsretten legger retten til grunn at risikoen må vurderes i en rimelig forutsigbar fremtid. Flertallet la til grunn at søkeren sannsynlig ville opptre som et vanlig hjemmekirkemedlem og dermed ikke hadde velbegrunnet frykt for forfølgelse.¹³⁹ Etter dommen ble omgjort er det ikke gitt medhold i flere saker.

I dommen LB-2023-116543 legger lagmannsretten til grunn at søkeren er troverdig i sin forklaring om at han ikke vil undertegne erklæring om å avstå fra kristen aktivitet. Etter Landinfos og domstolens oppfatning er konvertitter som ikke signerer på slike erklæringer, i reell risiko for å møte konsekvenser som samlet sett kan utgjøre forfølgelse. Søkeren må mest sannsynlig leve isolert, ha vansker med å finne arbeid, leve i frykt for å bli oppsøkt av sikkerhetsmyndighetene, bli utsatt for trusler og trakassering. Han vil muligens bli tvunget til å gjennomgå islamundervisning, oppleve alvorlig diskriminering på grunn av sin religion, kortvarige arrestasjoner og avhør.¹⁴⁰ På grunn av søkerens kunnskap om disse konsekvensene, la retten til grunn at vil han skrive under på erklæringen og forsøke å unngå forfølgelse ved å begrense sin trosutøvelse. Ettersom søkeren ville tilpasse sin tro, konkluderte retten med at søkerens sannsynlige opptreden ikke utgjorde reell fare for forfølgelse.¹⁴¹

I dommen LB-2023-79432 legger lagmannsretten til grunn at søkerens religiøse opptreden i Norge ikke kan ha avgjørende vekt i vurderingen av hvordan søkeren vil opptre ved retur. Retten legger til grunn at søkeren må forvente å tilpasse deg samfunnet i hjemlandet, også når dette vil si at søkeren må endre sin religionsutøvelse I praksis vil dette si at asylsøkeren er nødt til å endre sin religiøse identitet. Den trosutøvelsen vedkommende hadde i Norge, utgjør i stor del søkerens religiøse identitet, spesielt for søkere som har konvertert etter ankomst til Norge.

¹³⁷ LB-2020-80684.

¹³⁸ HR-2022-925-A avsnitt 90.

¹³⁹ LB-2022-67453.

¹⁴⁰ LB-2023-116543.

¹⁴¹ LB-2023-11643

I dommene LB-2022-15194 og LB-2024-39340 er lagt til grunn at søkerne vil tilpasse seg de sosiokulturelle normene i returlandet for å unngå forfølgelse. For EU-domstolen i Y og Z mot Tyskland var det avgjørende vurderingsmomentet for om det forelå et diskresjonskrav, om søkeren måtte endre sin religiøse identitet.¹⁴² Når lagmannsretten forventer at asylsøkeren kommer til å tilpasse seg de sosiokulturelle normene i Iran ved retur, selv om dette betyr en endring i søkerens religiøse identitet, anvender de et krav til diskresjon.

4.4 Legges det opp til et diskresjonskrav i vurderingen om velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av religion?

I lys av dommene fra 2020 der asylsøkerne fikk medhold, kan det virke som lagmannsretten har lagt til grunn en stadig strengere vurdering for hvilke tilpasninger som kan forventes for å unngå forfølgelse ved retur. Et slikt bilde taler for at rettstilstanden beveger seg i motsatt retning av de retningslinjer som følger av UNHCR og som ble lagt til grunn som korrekt tolkning av flyktningkonvensjonen i HR-2012-667-A.

Etter min tolkning av Y og Z mot Tyskland må utgangspunktet være at søkeren ikke kan forventes å utøve sin religion i hjemlandet på en tilpasset måte. Dersom tilpasningen vil gjøre begrensinger på søkerens religiøse identitet, og skyldes frykt for reaksjoner fra myndighetene, må personen anses for å ha velbegrunnet frykt for forfølgelse.¹⁴³ I EU-dommen Fathi mot Bulgaria uttaler retten at ved søknad om beskyttelse på grunn av frykt for forfølgelse på grunnlag av religion, må søkerens individuelle stilling og personlige omstendigheter vektlegges. Vurderingen innebærer momenter som hvordan søkeren har utviklet sin tro, hvordan han forstår og lever ut sin tro, og hvordan han ser for seg sin rolle og opptreden ved retur. Domstolen konkluderer med at det er opp til myndighetene i staten som er ansvarlige for saken å vurdere om det faktisk foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse ved retur.¹⁴⁴ At vurderingss spørsmålet er tillagt den ansvarlige stat, tilsier at EU-domstolens holder seg mer

¹⁴² Y and Z v. Germany (2012), avsnitt 62-72

¹⁴³ Tolket utfra Y and Z v. Germany (C-71/11 og C-99/11), (2012) spesielt avsnitt 26, 27, 31 og konklusjonen i 107.

¹⁴⁴ Fathi v. Bulgaria (C-56/17) (2018) spesielt avsnitt 88 og 98-101.

passive i spørsmålet om hvordan vurderingen av forfølgelse på grunn av religion skal vurderes i den enkelte sak.

Spørsmålet om vurderingen av frykt for forfølgelse på grunn av religion er reist av domstolene i England, som Norge og EU-retten tidligere har sett hen til i om vurderingen av forfølgelse på grunn av seksuell legning.¹⁴⁵ I PS (Christianity - risk) Iran CG [2020] UKUT 00046 (IAC) (forkortet PS mot England) følger det at selv om det er bevist at kun en liten del av kristne konvertitter som befinner seg i Iran opplever alvorlig skade, skyldes det at de som har unngått inngrep har klart dette på grunn av ekstraordinære tiltak for å beskytte seg selv og sine familier. At personene lever «under radaren» endrer ikke det faktum om at de ville bli forfulgt dersom de valgte å leve åpent om sin tro.¹⁴⁶

Det er ikke omstridt at kristne som utfører religiøse handlinger offentlig, står i fare for forfølgelse i Iran. Å kreve at en kristen som praktiserer sin tro ved å misjonere, aktivt delta i religiøse samlinger og spre guds budskap på forskjellige plattformer skal begrense seg, vil i praksis si at en forventer diskresjon. Religionsfrihet som beskrevet i EMK innebærer å kunne misjonere og delta i religiøse samlinger. En begrensning av kjerneelementene av søkerens religiøse overbevisning, betyr i praksis en krenkelse av retten om religionsfrihet.

Denne forståelsen er lagt til grunn i PS mot England. Det er vært å merke seg at den engelske avgjørelsen i stor grad har basert sine vurderinger på Landinfo sin oppfatning av situasjonen for iranske konvertitter i Iran. Den engelske domstolen har dog lagt mer vekt på årsaken til en eventuell begrensning og at også vanlige medlemmer av hjemmekirker kan komme i søkelyset til myndighetene.

I PS mot England ser de på hva som hadde skjedd dersom de bytter ut ordet «homofil» med «kristen» i dommen HJ og HK mot utlendingsmyndighetene (UKSC31). Domstolen konkluderer med at i et slikt tilfelle vil at en som begrenser sin utøvende tro på grunn av frykt for reaksjoner fra myndighetene, ha krav på flyktningsstatus. Skal det legges til grunn en lik praksis for vurderingen av forfølgelse på grunnlag av religion, må det innebære en vurdering av årsaken til at søkeren eventuelt vil endre sin opptreden.

Justis- og beredskapsdepartementet og UNE er enig i at det ikke skal anvendes et diskresjonskrav i spørsmålet om forfølgelse på grunn av religion. Nåværende praksis i Norge

¹⁴⁵ The Supreme Court of the United Kingdom, HJ (Iran) and HT (Cameroon) (2010) UKSC 31

¹⁴⁶ PS (Christianity - risk) Iran CG [2020] UKUT 00046 (IAC) avsnitt 131.

legger allikevel opp til en forventning om at søkeren vil skjule sin tro på grunn av forholdene i hjemlandet. Å skjule sin tro på grunn av de sosiokulturelle normene i hjemlandet og frykt for reaksjoner, vil i praksis bety diskresjon. Det er klart at ikke alle inngrep i religionsfriheten utgjør forfølgelse etter flyktningkonvensjonen. Men vurderingen legger ikke stor nok vekt på hva som er årsaken til at trosutøvelsen vil begrenses ved retur, eller hvorvidt en begrensning vil gjøre endring i søkerens identitet. Etter min mening må det derfor legges til grunn at norsk praksis anvender et slags diskresjonskrav.

Cecilie Schjatvet har en lignende forståelse. Dette fremkommer i hennes rapport der hun har tatt for seg forvaltningens praksis i etterkant av LHBT-dommen. Hun mener at UNE gjennom sine vedtak, anvender diskresjonskravet i to sammenhenger. Først indirekte ved at det trekkes inn i vurderingen av om det foreligger risiko. Så direkte ved at søkers situasjon ved retur vurderes med en forventning om at søkeren bør eller vil tilpasse seg de sosiokulturelle normer i hjemlandet.¹⁴⁷

Hun fremmer videre i rapporten at det fremstår som UNE pålegger en viss diskresjonsplikt ved retur. Hun hevder at etter en gjennomgang av saksmappene forventer UNE at konvertitter som returnerer til Iran vil måtte foreta visse tilpasninger i måten de praktiserer sin tro. Schjatvet tolker det også slik at dette utgangspunktet står i strid med det UNE anfører i sitt praksisnotat, og at det i praksis forventes en viss diskresjon.¹⁴⁸

I likhet har også rapporten «Tro, håp og forfølgelse II» hevdet at UNE krever diskresjon fra asylsøkeren for å unngå forfølgelse.¹⁴⁹ UNE har svart på dette i brev til Justis- og beredskapsdepartementet. De viser blant annet til sitt eget praksisnotat fra 2016 om at de ikke pålegger noen å innordne seg etter de sosiokulturelle normene i hjemlandet, men at vurdering går ut på hva slags adferd som fremstår naturlig for søkeren.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Schjatvet, rapport s. 84.

¹⁴⁸ Schjatvet, rapport s. 10.

¹⁴⁹ Tro, håp og forfølgelse II s. 74 under avsnitt 6.6.

¹⁵⁰ UNEs praksisnotat, Forfølgelse på grunnlag av religion (28.02.2016) punkt 7 og - Brev fra UNE til Justis- og beredskapsdepartementet av 24.10.2017, 17/5523: Bestilling - synspunkter på rapporten - tro, håp og forfølgelse II s. 6 og 7.

5. Avsluttende bemerkninger om diskresjon i norsk praksis

5.1 Innebærer forvaltningens praksis et krav om diskresjon?

I oppgavens innledning blir det sitert fra en lagmannsretts dom fra mars 2024. I dommen sier retten at det må forventes at søkeren tilpasser seg de sosiokulturelle normene i hjemlandet for å unngå forfølgelse.

Nesten likelydende lød vurderingen i lagmannsrettdommen (LB-2010-147688) som gjaldt forfølgelse på grunn av seksuell legning. Lagmannsretten konkluderte med at søkeren på grunn av sitt kjennskap til hjemlandets sosiokulturelle normer måtte forutsettes å ville innrette sin livsførsel slik at han ville unngå forfølgelse.¹⁵¹ Avgjørelsen ble anket, og Høyesterett opphevet dommen i HR-2012-667-A. Høyesterett kom frem til at lagmannsrettens hadde lagt til grunn en uriktig forståelse av vurderingen om velbegrunnet forfølgelse. For Høyesterett ble det avgjørende spørsmålet ikke hva søkeren kan gjøre for å forhindre forfølgelse, men hvilken forfølgelse som vil materialisere seg ved retur dersom man utøver sin seksuelle legning i returlandet. Og dersom vedkommende kom til å tilpasse sin opptreden ved retur, hva er årsaken for begrensingen.¹⁵²

Den vurdering som ble lagt til grunn etter Høyesterett i LHBT-dommen, ble ansett som den forståelsen som var best i samsvar med Flyktningkonvensjonens ordlyd og formål.¹⁵³

Lagmannsretten har i etterfølgende dommer uttalt at saksøkeren ikke kan pålegges diskresjon, men at «homofilidoktrinen» etter LHBT-dommen ikke kan anvendes på tilsvarende måte ved forfølgelse på grunn av religion.

Ifølge lagmannsretten er det «på det rene at kristne konvertitter i Iran må holde troen sin skjult – og flere blir isolert – for å unngå negative reaksjoner». Lagmannsretten konkluderer med at

¹⁵¹ LB-2020-147688.

¹⁵² HR-2012-667-A spesielt avsnitt 61 og 62.

¹⁵³ LB-2010-134086.

*«iranske myndigheters samlede begrensning på As religionsutøvelse ikke være så uutholdelig at det utgjør forfølgelse som gir grunnlag for beskyttelse etter utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a».*¹⁵⁴

Lagmannsretten har i dommen LB-2023-79432 lagt til grunn at søkeren på grunn av sin «forsiktige» personlighet ikke vil utføre religiøse handlinger som vil utfordre myndighetene, men heller tilpasse seg de sosiokulturelle normene.¹⁵⁵

Konklusjonene fra lagmannsretten strider mot de utgangspunktene som ble lagt til grunn av Høyesterett i LHBT-dommen. I praksis er forventningen om tilpasset opptreden, en forventning om diskresjon.

Rett til å ikke bli forfulgt på grunn av sin legning faller under kategorien «sosial gruppe» som er nevnt i både flyktningkonvensjonen og utlendingsloven § 28 (1) a. Etter UNCHR sin anbefaling skal forfølgelsesgrunnene ha samme standard i spørsmålet om hva som utgjør forfølgelse. At forfølgelsesgrunnene skal være likestilte synes også naturlig ettersom begge rettighetene har fått vern mot diskriminering etter EMK artikkel 14 og likestillings- og diskrimineringsloven § 6.¹⁵⁶ Dette taler for at vurderingen for hvorvidt det kan forventes diskresjon for å unngå forfølgelse, bør være lik. Den rettsanvendelsen som blir lagt til grunn i de nyeste sakene fra lagmannsretten tilsier at religion har et svakere beskyttelsesvern enn seksuell legning. Ut fra deres plassering i lovteksten og uttalelsene fra UNHCR, fremkommer det ikke et klart grunnlag for å behandle disse beskyttelsesgrunnlagene ulikt.

Det første spørsmålet i oppgaven er om forvaltningen praktiserer med et diskresjonskrav i konverteringssaker. Selv om staten selv er tydelige på at det ikke skal forventes diskresjon ved retur for å forhindre risiko for forfølgelse, er det vanskelig å si at praksis leder til en tilsvarende forståelse. Som gjennomgått i relevante lagmannsrettsavgjørelser legger både lagmannsretten og forvaltningen til grunn at søkeren kommer til å begrense sin trosutøvelse på grunn av frykt for konsekvenser fra myndighetene. Dette vil i praksis si at det praktiseres med et

¹⁵⁴ LB-2023-116543.

¹⁵⁵ LB-2023-79432.

¹⁵⁶ Lov-2017-06.16.51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringslove, fra 01.01.2018. Seksuell orientering er anset som «annen status», og anses å falle inn under retten til privatliv og familieliv i EMK artikkel 8. Dette er ansett som sikker rett, og lagt til grunn i bl.a. Salguiero da Silva Mouta v. Portugal saksnummer 33290/96 fra 21. desember 1999.

diskresjonskrav fra norske myndigheter i vurderingen av om det foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av religion.

Det blir etter min mening feil at norske myndigheter hevder at de ikke anvender et diskresjonskrav. Et bedre alternativ for forvaltningen dersom de ikke ønsker å endre sin praksis, er at de i sine retningslinjer åpner opp for et diskresjonskrav. Praksisen som den er i dag vil da ikke stå i strid med retningslinjene, og staten har større mulighet til å gi klare retningslinjer for hvilke momenter som bør legges til grunn for vurderingen. Dette vil medføre bedre forutberegnelighet, sikre likebehandling og generelt lede til bedre rettssikkerhet for partene. Schjatvet legger til grunn en lignende forståelse i sin rapport. Hun uttaler at UNE alternativt kan revurdere sitt praksisnotat for å gjøre det klart at de anser seg selv å ha visse beføyelser til å pålegge diskresjon ved retur. Dette reflekterer behovet for en tydeligere og mer konsistent tilnærming fra UNE når det gjelder spørsmålet om diskresjonskrav i deres vurderinger.¹⁵⁷

5.2 Er forvaltningens praksis i strid med Norges forpliktelser etter flyktningkonvensjonen?

Spørsmålet videre er hvorvidt Norge er i tråd med sine forpliktelser etter flyktningkonvensjonen.

UNCHR uttaler i sin anbefaling for vurdering av anførsler knyttet til religion, at: «*Applying the same standard as for other Convention grounds, religious belief, identity, or way of life can be seen as so fundamental to human identity that one should not be compelled to hide, change or renounce this in order to avoid persecution. Indeed, the Convention would give no protection from persecution for reasons of religion if it was a condition that the person affected must take steps – reasonable or otherwise – to avoid offending the wishes of the persecutors. Bearing witness in words and deeds is often bound up with the existence of religious convictions.*»¹⁵⁸

UNCHR er klare i sin anbefaling om at det skal legges til grunn samme standard for forfølgelse på grunn av religion, som for andre forfølgelsesgrunner. Det fremkommer uttrykkelig at det

¹⁵⁷ Schjatvet rapport, s. 16.

¹⁵⁸ UNHCR Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/04/06), avsnitt 13.

ikke kan forventes at søkeren skjuler, endrer eller tilpasser utøvelsen for å unngå forfølgelse. Det kan dermed ikke forventes diskresjon etter UNHCR sin oppfatning.

I LHBT-dommen kommer Høyesterett frem til det ikke kan forventes diskresjon ved retur av søkere som frykter forfølgelse på grunn av seksuell legning. Dette utgangspunktet ble ansett for å være i best samsvar med flyktningkonvensjonen, men gjelder kun for saker om seksuell legning.

Selv om UNHCR sine uttalelser taler for en lik tolkning av vurderingen for seksuell legning og religionsfrihet, er ikke det entydig med at Norge bryter sine forpliktelser etter flyktningkonvensjonen selv om de tolker bestemmelsen annerledes

EU-direktivet tar ikke uttrykkelig for seg hvordan man skal vurdere situasjonen der søkeren vil tilpasse sin tro i hjemlandet for å unngå forfølgelse.¹⁵⁹ EU-domstolen er ikke like tydelige som Høyesterett i dommen HR-2022-667-A, men legger til grunn en konkret helhetsvurdering i den enkelte sak. I EU-domstolen Y og Z mot Tyskland kommer det klart frem at det ikke kan forventes diskresjon fra søkeren for å unngå forfølgelse. Etter min tolkning betyr det at dersom søkeren må gjøre tilpasninger som innebærer begrensninger på vedkommende sin religiøse identitet, og skyldes frykt for reaksjoner fra myndighetene, må personen anses for å ha velbegrunnet frykt for forfølgelse.¹⁶⁰

EU-domstolen representerer 27 av 145 stater som er tilsluttet flyktningkonvensjonen. Praksis fra EU kan dermed ikke uten videre anses som «subsequent practice» etter VCLT art. 31 tredje ledd bokstav b, og kan dermed heller ikke legges til grunn som «supplementary means of interpretation» etter VCLT art. 32. Slutninger fra EU-domstolen har dermed heller ikke avgjørende betydning for tolkningen av flyktningkonvensjonen i norsk rett. Lovgiveren i Norge har dog ved utformingen til utlendingsloven lagt til grunn at norsk rett baserer seg på EU-rettens tolkning av flyktningkonvensjonen. Domstolen har ved flere anledninger sett hen til EU-rettens tolkning av flyktningkonvensjonen. Hvis Norge skal være i tråd med harmoniseringshensynet bør Norge følge EU-rettens tolkning av flyktningkonvensjonen.

EMD har en annen tolkning av om staten kan forvente begrensninger av religionsfriheten. I A. mot Sveits ser domstolen seg imidlertid fornøyd med en sannsynlighetsvurdering der sveitsiske

¹⁵⁹ HR-2012-667-A avsnitt 50.

¹⁶⁰ Tolket utfra Y and Z v. Germany (C-71/11 og C-99/11), (2012) spesielt avsnitt 26, 27, 31 og konklusjonen i 107.

myndigheter legger til grunn at et ikke er sannsynlig at vedkommende kommer til å praktisere på en måte som utsetter søkeren for risiko for forfølgelse. Det legges til grunn at søkeren ikke har en fremtredende trosutøvelse, som gjør at tilpasningene i realiteten ikke vil medføre en begrensning i asylsøkerens religiøse identitet.¹⁶¹ At vurderingen baseres på en risikovurdering av hvorvidt det kommer til å skje handlinger som er alvorlige nok til å utgjøre forfølgelse, er i grunn tilstrekkelig etter EMD sin avgjørelse i F.G. mot Sverige.¹⁶² Etter avgjørelsene fra EMD, fremstår det at en forventning om at søkeren må tilpasse sin religionsutøvelse for å unngå forfølgelse, ikke i strid med retten til religionsfrihet. Det er såfremt denne tilpasningen er den mest sannsynlige opptreden for søkeren ved retur til hjemlandet.

Avgjørelsene fra EMD er ikke direkte anvendelig for flyktningkonvensjonen da EMD tar for seg rettighetene etter EMK og ikke flyktningkonvensjonen. Avgjørelsene er ikke til hinder for at retten til beskyttelse som flyktning etter flyktningkonvensjonen går lengre en det som følger av dommene.

Det er etter min mening uklart i nasjonal og internasjonal rett om de ulike forfølgelsesgrunnene skal være likestilte. Jeg mener som lagmannsretten uttaler i dommen LB-2010-134086, at det mest naturlige er å legge til grunn en lik metode for forfølgelse på grunn av religion, som for seksuell legning. Dette skyldes at den metoden som anvendes i LHBT-dommen, er den forståelsen som anses for å være i best samsvar med flyktningkonvensjonen. Å legge til grunn en annen tolkning i vurderingen av forfølgelse for en annen forfølgelsesgrunn, vil det etter min mening stride mot prinsippene om folkerettslig konvensjonstolkning.

I lys av de nevnte internasjonale kildene, kan det ikke konkluderes klart med at norsk praksis strider mot flyktningkonvensjonen. Forutsatt at praksisen er en konkret vurdering av hvordan asylsøkeren sannsynligvis vil opptre ved retur uten at det ilegges en forventning om diskresjon for å unngå forfølgelse, er vurderingen i tråd med den forståelsen som er lagt til grunn av andre internasjonale kilder. Men dersom det i vurderingen i praksis anvendes et diskresjonskrav om at søkeren vil opptre diskre for å unngå forfølgelse vil praksisen stride imot den forståelsen som er lagt til grunn av både EU og UNHCR om tolkningen av flyktningkonvensjonen.

¹⁶¹ Case A. V Switzerland sak 60342/16, (2017) avsnitt 38-46.

¹⁶² Case F.G. v. Sweden sak. 43611/11, (2016).

6. Konklusjon

Spørsmålet om diskresjon handler om å anvende en korrekt metode for å komme frem til det resultatet som på best måte sikrer at det gis beskyttelse til personer som har et reelt behov for beskyttelse på grunnlag av deres religion.

Norsk praksis legger opp til en konkret vurdering i den enkelte sak, der risikospørsmålet vurderes utfra sannsynlig opptreden ved retur. Det er uten betydning om denne opptreden er tilpasset på grunn av kunnskap om farene som kan inntreffe dersom søkeren ikke tilpasser sin religiøse trosutøvelse etter de sosiokulturelle normene i hjemlandet. Myndighetene hevder at dette ikke innebærer et diskresjonskrav.

Etter min mening praktiseres det med et begrenset diskresjonskrav i saker som omhandler forfølgelse på grunn av religion. Staten krever ikke uttrykkelig at søkeren skal leve diskré, men baker dette inn i vurderingen av fremtidig trosutøvelse.

At staten forventer en slags diskresjon i vurderingen av om søkeren har krav på flyktningstatus, er ikke direkte i strid med flyktningkonvensjonen. Flyktningkonvensjonens ordlyd besvarer ikke det konkrete spørsmålet. Likevel taler Høyesteretts uttalelser i HR-2012-667-A, UNCHR sine anbefalinger og EU-domstolen for at det ikke bør anvendes et diskresjonskrav. For å sikre best metode i disse sakene bør det ikke anvendes et diskresjonskrav i vurderingen om det foreligger velbegrunnet frykt for forfølgelse.

Litteraturliste

Norsk Lov

- Lov 1999-05-21-30, Menneskerettsloven
- Lov 15.05.2008 om utledningers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven – utl.)
- Lov-1967-02-10 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven – fvl.)
- Lov-2017-06.16.51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)

Forarbeider

- Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

Internasjonal lover og konvensjoner

- Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Roma, 4 November 1950 (Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen – EMK)
- Vedlegg 6 til menneskerettighetsloven (1999). Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller (norsk oversettelse)
- Convention relating to the status of refugees 28.07.1951 (Geneve) (avtalens ikrafttredelses dato 22.04.1954), (Flyktningkonvensjonen)
- Statute of the office of the United Nations High Commissioner for Refugees (1950)
- Vienna convention on the Law of Treaties, 23.05.1969, trådte I kraft 27.01.1980 (ikke signert av Norge) (forkortelse Wienkonvensjonen – VCLT)

Norsk rettspraksis

- HR-2020-1447-U
- HR-2023-2351-A
- HR-2019-2344-A
- HR-2021-1209-A
- HR-2022-925-A
- HR-2012-2398-P
- HR-2017-569-A
- HR-2023-491-P
- HR-2020-865-U
- HR-2013-425-U
- HR-2014-185-U
- HR-2014-2510-U
- HR-2012-667-A
- HR-2012-491-P

Underrettpraksis

- LB-2023-79432
- LB-2023-103474
- LB-2023-116543
- LB-2020-147688
- LB-2010-134086
- LB-2020-151148
- LB-2020-80684
- LB-2020-67453
- LB-2021-152618
- LB-2022-15194
- LB-2024-39340
- LB-2010-147688

Rettspraksis fra EMD

- Case of F.G v. Sweden 43611/11 av 23. mars 2016
- Case of Kokkinakis v. Greece 14307/88 fra 25.05.1993
- Case of Z and T v. United Kingdom 27034/05, 28 februar 2006
- Case of J.K. v. Sweden 59166/12 fra 23. August 2016
- Case of Salguiero da Silva Mouta v. Portugal 33290/96, 21. desember 1999.
- Case of A. V Switzerland 60342/16, 19 desember 2017
- Case of Saadi v. Italy 37201/06 (GC), 28, februar 2008

Instrukser, retningslinjer, praksisnotater

- UNEs praksisnotat, *Forfølgelse på grunnlag av religion* (sist oppdatert 11. mai 2022)
- G-36/2020 – Retningslinjer for behandling av asylsaker hvor det anføres frykt for forfølgelse på grunn av religion, 18.12.2020
- G-07/2012 Instruks om tolkning av Utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a – forfølgelse på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet, 29.06.2012

Internasjonale instruksjoner og anbefalinger

- Menneskerettskomiteen, General Comment No. 22 (1993): The right to freedom of thought, conscience and religion (Art. 18)
- Protocol relating to the status of refugees, 31.01.1967, New York, link: <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1967-01-31-1>

EU Direktiver

- Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)

EU-domstolens praksis

- Y and Z v. Germany joined cases C-71/11 and C-99/11, (GC) fra 5 september 2012.
- JF v. Austria C-222/22, fra 29 februar 2024
- X, Y and Z v. Netherlands C-199/12, C-200/12 og C-201/12, 7 November 2013
- Fathi v. Bulgaria C-56/17 (SC) 4 oktober 2018

Andre nasjonaliteters praksis

- The Supreme Court of the United Kingdom, HJ (Iran) and HT (Cameroon) (2010) UKSC 31, 7 juli 2010
- PS (Christianity - risk) Iran CG [2020] UKUT 00046 (IAC), 20 februar 2020

Anbefalinger fra UNHCR

- UNHCR: Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/04/06)
- UNHCR: Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 convention and the 1967 protocol relating to the status of refugees, Geneva, februar 2019, (Håndboken 2019)

- UNCHR, Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, Geneva, januar 1992, UNCHR 1979
- UNHCRs Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees., 2 september 2003, link: <https://www.unhcr.org/media/guidelines-international-protection-no-5-application-exclusion-clauses-article-1f-1951>
- UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 16 desember 1998.
- UNHCR, Amicus curiae of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) on the interpretation and application of 'sur place' claims within the meaning of Article 1 A (2) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees, 14 februar 2017.
- UNHCR, Baltimore Expert Roundtable, Summary Conclusions on Religion-Based Refugee Claims, 30 og 31 oktober 2002
- UNHCR Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity, 21 november 2008.

Juridisk litteratur og rapporter

- Terje Einarsen og Kjetil Mujezinovic Larsen, Utlendingsloven Lovkommetnar 2. utgave (2023), Universitetsforlaget
- Guy S. Goodwin-Gill og H el ene Lambert, The Limits of Transnational Law Refugee Law, Policy Harmonization and Judicial Dialogue in the European Union (2010), Cambridge University Press

Kapittel fra Lambert lest på elektronisk versjon:

https://assets.cambridge.org/97805211/98202/excerpt/9780521198202_excerpt.pdf

- Rapport Tro, Håp og forfølgelse II for NOAS, Stefanusalliansen, Norges Kristne Råd, Bispemøtet I Den norske kirke og Mellomkirkelige råd for Den norske kirke 2017, utgitt 2017, Oslo.
- Cecilie Schjatvet, Forfølgelse basert på religion og medlemskap i en spesiell sosial gruppe (seksuell legning) – praksis i UDI og UNE etter Høyesteretts dom av 29. mars 2012, Oslo 2015
- Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde, Juridisk metode og tenkemåte (2019), Universitetsforlaget

Landrapporter, artikler etc.

- Landinfo: Temanotat Afghanistan: Situasjonen for kristne konvertitter, 9. oktober 2020
- FN-Sambandet landinfo om Iran, sist oppdatert 29.02.2024 (lest 04.04.2024 kl. 15:00)
link: <https://fn.no/land/iran>
- Landinfo, Temanotat Iran: Myndighetsreaksjoner mot kristne konvertitter, 20. oktober 2023
- Landinfo: Temanotat Iran: Kristne og konvertitter 7 juli 2011
- Article 18; «Two house-church members detained in unknown location after coordinated arrest», 12. Dec. 2023, (lest 25. mars 2024) link:
<https://articleeighteen.com/news/14201/>
- Article 18: “Christian convert baptised in Malaysia given prison sentence on return to Iran”, 26 mars 2024 (lest 05.04.2024) link: <https://articleeighteen.com/news/14650/>
- Article 18: Annual report 2024 (lest 09.04.2024) link:
<https://articleeighteen.com/download/annual-report-rights-violations-against-christians-in-2024/>

- Article 18: Annual report 2023 (lest 09.04.2024) link:
<https://articleeighteen.com/reports/12622/>
- Article 18; Annual report 2021 (lest 09.04.2024) link:
<https://articleeighteen.com/reports/10168/>
- Article 18: Annual report 2020 (lest 09.04.2024) link:
<https://articleeighteen.com/reports/7736/>
- (ICG) Inter governmental consultations on migration, asylum and refugees: Request Asylum practise for Christian converts from Iran, 1 september 2017, requestng state: Norge
- Brev fra UNE til Justis- og beredskapsdepartementet av 24.10.2017, 17/5523: Bestilling - synspunkter på rapporten - tro, håp og forfølgelse II
- Sandvig, Jenny. Karnov lovkommentar: Menneskerettsloven - mrl 1999, note 1 til Art 9. Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet, Lovdata.no (hentet 4. mai 2024).
- Hellerslia, Thom Arne (2009), I god tro. Retten til beskyttelse for personer som flykter på grunn av sin religion eller tro, rapport på oppdrag fra Norsk Misjon i Øst, Mellomkirkelig råd, Norges Kristne Råd og Norsk organisasjon for asylsøkere, Oslo

Lister over dommer fra lagmannsretten fra 2020 til vår 2024

Dom:	Utfall:
LB-2019-104574	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse som kunne gi grunnlag for flyktningstatus.
LB-2019-129187	UNE ikke tatt feil ved bevisbedømmelse. Forelå ikke reel risiko for forfølgelse
LB-2020-151148	Søker fikk medhold. Lagmannsretten la til grunn at søkeren ved retur vil opptre på en måte som medfører fare for forfølgelse.
LB-2021-38671	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.
LB-2020-80684	Søker fikk medhold. Lagmannsretten la til grunn at det var tilstrekkelig sannsynlig at søkeren ville opptre på en slik måte ved retur at han ville få innpass i en hjemmekirke og få en aktiv rolle. Anket til Høyesterett. Dommen opphevet og sendt tilbake til lagmannsretten, LB.2022-67453.
LB-2021-118043	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.
LB-2021-152618	Søker fikk medhold. Opprettholdt tingrettens dom om at UNE's beslutning ble kjent ugyldig.
LB-2022-67453	Ny vurdering av LB-2020-80684 etter dommen ble opphevet av Høyesterett. Lagmannsretten fant det ikke sannsynlig at han i en rimelig forutsigbar fremtid ville risikere alvorlige reaksjoner fra myndighetene. Ikke medhold.

LB-2022-123983	Lagmannsrettens flertall la til grunn at søkerens konvertering ikke var reell.
LB-2022-151943	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.
LB-2023-103474	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.
LB-2023-79432	Flertallet kom til at det ikke ville være reell fare for forfølgelse.
LB-2023-116543	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.
LB-2024-39340	Lagmannsretten kom frem til at det ikke forelå reell fare for forfølgelse.